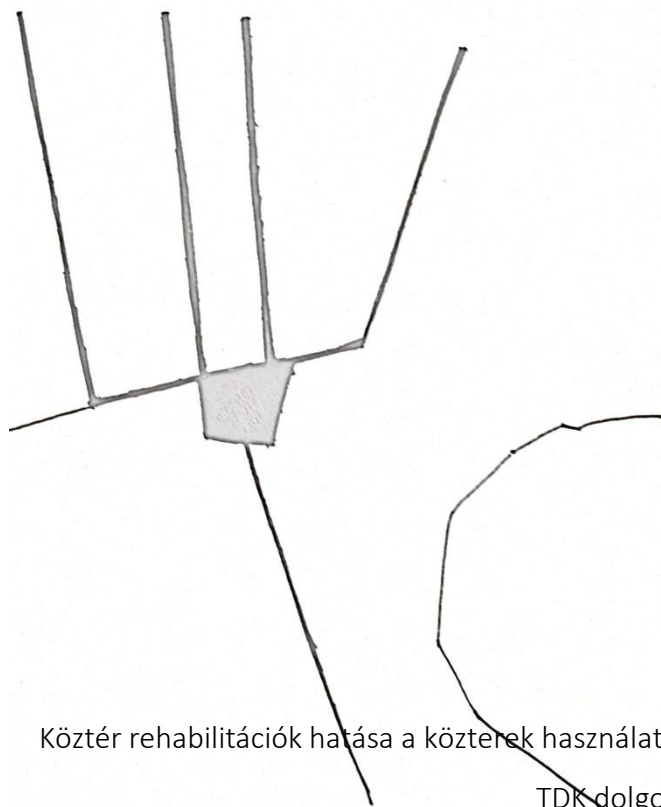

Köztér rehabilitációk hatása a közterek használatára

TDK dolgozat

Balaskó Zsolt, Polányi Judit

BME Urbanisztika Tanszék

Tartalom

Bevezetés	4
Témamegjelölés	4
Hipotézis felállítása, célkitűzés	4
Hévíz kiválasztása	5
Hévíz ismertetése	6
Mi is az a köztér?	7
Hévíz új közterei és pályázati rendszere	9
Regionális Operatív Program ismertetése	9
Nyugat-Dunántúl operatív program keretében lévő célok Hévízen	10
Az akcióterv első ütemének céljai	10
Közlekedés, autós és gyalogos forgalom	14
Építészeti, tájépítészeti megjelenés	15
Az akcióterv második ütemének céljai	15
Akcióterület fejlesztés céljainak összefoglalása	16
A Nyugat-Dunántúli Operatív Program keretében megvalósulni kívánt célok értékelése	16
Az akcióterv első ütemére vonatkozó célok értékelése	16
Az akcióterv második ütemére vonatkozó célok értékelése	16
.....	17
.....	17
A megvalósult köztér rehabilitáció terve	17
Mitől jó egy köztér?	18
Gazdasági szempontok	18
Promóció	20
Az örökség megőrzése	21
Városkép	21
Hévíz rehabilitált köztereinek bemutatása	27
Központi gyalogos övezet – Rákóczi Ferenc és Erzsébet királyné utca	27
Központi gyalogos övezet – Petőfi Sándor és Kölcsey Ferenc utca	29
A régi és az új állapot összehasonlítása képekben	30
Központi gyalogos övezet – I. Gróf Festetics György tér	34
Kutatás	37
Módszertan	37
Elő kutatás	38
1. hipotézis - A köztér rehabilitáció hatással lett a köztér nyújtotta szolgáltatásokra	40
Az üzletek és vendéglátóhelyek forgalmának változása	40

Az ingatlanárak változásai	43
Funkciók változása a köztereken.....	44
2. hipotézis - A köztér funkcionálisan kielégíti-e a köztéri elvárásokat?	47
A rehabilitált belváros fizikai környezetének elemzése	60
3. hipotézis - A köztér rehabilitáció sikeres lett.....	64
Konklúzió	72
Köszönetnyilvánítás	74
Bibliográfia	75
Mellékletek.....	76

Bevezetés

Dolgozatunkban a köztér fogalmával, fontosságával, mint közösségi térrel foglalkozunk. A téma fontossága talán abban rejlik, hogy a városlakókat erősen meghatározza a köztér, hiszen jelentős idejüket ott töltik el, emiatt pedig nagyban befolyásolja őket a mindennapokban. Ennek tudatában szeretnénk volna mélyebben boncolgatni a témát, sőt ezen felül megvizsgálni, adott közterek rehabilitálása esetében milyen változások, hatások következnek be a közterek környezetében, használóinál.

Témamegjelölés

A téma kiválasztásában segítségünkre volt a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Urbanisztika Tanszéke által szervezett településkutató tábor, melyre 2014 augusztusában került sor Hévízen. A város alapos megismerése után merült fel bennünk a kérdés, hogy mitől működnek úgy ahogy, adott esetben jól, Hévíz felújított közterei. A kutatótábor során különböző vizsgálatokat végeztünk a köztereken, de számos interjúra szert tettünk, melyeket feldolgoztunk, és nagyban segítségünkre voltak a dolgozat megírásban.

Hipotézis felállítása, célkitűzés

A hévízi kutatás során felállítottuk hipotéziseinket, amelyek a következők:

1. A köztér rehabilitáció hatással lett a köztér nyújtotta szolgáltatásokra.
2. A köztér funkcionálisan kielégíti-e a köztéri elvárásokat?
3. A köztér rehabilitáció sikeres lett.

Az első pont szerint feltételezzük, hogy a közterek felújításának köszönhetően új szolgáltatások költöztek be az utcákba, felértékelődtek az ingatlan árak, megnőtt a gyalogos és üzleti forgalom.

A második pontban szeretnénk megvizsgálni, hogy a közterek kialakítása valóban a használók igényét szolgálja-e, érvényesülnek-e a tervezői gondolatok, és ha igen, akkor jól működnek-e. Feltérképeznénk a mozgássérült közlekedés lehetőségeit, illetve az utcabútorok megfelelő kialakítását.

A harmadik hipotézisünk a felújított közterek fizikai jellemzőire és használóira koncentrálódik. Tanulmányozzuk a közterek kialakítását, valamint a használók szokásait ezeken a tereken.

Hévíz kiválasztása

Hévíz az elmúlt évtizedekben folyamatosan fejlődött, és főleg az elmúlt években vált jelentősebb turisztikai célponttá. Az érdeklődés a város iránt elsősorban a gyógyvizű tónak és a gyógyászati szolgáltatásaira épülő gyógyturizmusnak köszönhető, valamint nem elhanyagolható a város szempontjából a Balaton közelsége sem. Az említett tényezők és az EU-s pályázatok adta lehetőségekkel Hévíz belvárosában is megvalósulhatott a funkcióbővítő város rehabilitáció. Felkeltette az érdeklődésünket a megújult, központiasabb belváros, valamint az, hogy milyen hatást gyakorolhatott ez a város életére.

Hévíz ismertetése

Hévíz város fejlődése a második világháború után élt meg aktív folyamatokat. A település három falu, Szentandrás, Egregy és Keszthely-Hévíz összenövésével keletkezett 1946-ban, majd 1992-ben kapott városi rangot. Egykor a település SZOT üdülőként működött, amelynek épületeit a rendszerváltás után privatizálták. Több SZOT épület koncentrálódott a Rákóczi, az Erzsébet királyné, a Petőfi és a Kölcsey utca környékére. Ezen a részen alakultak ki a település vendéglátóhelyei is. Az ide települő szállodák földszintjét folyamatosan butikokká alakították át, amelyek a kis alapterületük miatt kénytelenek voltak kitelepülni az utcára. A jelenlegi két sétáló utca (Rákóczi Ferenc és Erzsébet királyné utca) találkozásánál a hatvanas években kiépült egy máig jól működő vendéglátóhely, a Rózsakert Étterem, amelynek épülete saját idejében díjnyertes volt. Ezek fényében a terület adott volt egy megfelelő, új városközpont kialakításához. Mivel a városnak sosem volt történelmi központja, utólag kellett kialakítani egy településközpontot, ez történt meg az elmúlt pályázati ciklus során kialakított városközponttal.¹

¹ Szántó Endre várostörténeti előadása és Babics Tamás városfejlesztési osztályvezetővel készített interjú alapján

Mi is az a köztér?

Ha szűkszavúan, jogilag akarjuk megfogalmazni a szó jelentését akkor elmondhatjuk, hogy a köztér minden olyan „állami vagy önkormányzati tulajdonban álló földterületet jelent, amelyet – rendeltetésének megfelelően – bárki használhat (tehát közhasználatú) és amely ekként van bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásba.”² Felmerül a kérdés, mit is jelent, hogy rendeltetésének megfelelően. Ezzel kapcsolatban mindenkinek van egy egyéni illetve egy általános elképzelése, hogyan szoktunk viselkedni a köztereken, avagy egyáltalán, hogyan illendő viselkednünk. Ez a fajta megszokott viselkedésmód fokozatosan alakult ki az évek során, ahogyan megsokszorozódtak a nyilvánosság új színterei, ahol különböző társadalmi csoportok számára vált nyílt használatúvá egyidejűleg. Gyáni Gábor könyvében boncolgatja a témát, vagyis a közteret mint fogalmat, pontosan, hogyan is alakult ki, milyen hatalmi erők játszottak közre melyek meghatározzák mai viselkedéskultúránkat. „A köztéren megengedhető viselkedés hatásai tekintetben informatív az 1883. évi, a csendháborításról szóló szabályrendelet, amely kimondja:”³ „Aki illetéktelenül a főváros területén utcán, utakon és általában a szabadban, az éjjeli nyugalmat háborító zajt, lármát idéz elő, vagy durva botrányt okoz... pénzbírsággal sújtható”⁴. Vagy későbbi példa, mely a 20. századi viselkedés útmutatóban mint általános szabály fogalmazódik meg: „a művelt embert a műveletlentől az utcán, villamosban, autóbuszban, cukrászdában, vendéglőben, színházban, hangversenyen elsősorban az különbözteti meg, hogy a művelt ember tartózkodó, másodsorban pedig az, hogy feltűnést sosem kelt”. Vagy másutt: „általában a következőkre illik használni az utcát: 1. közlekedésre, 2. testi lelki mozgásra, levegőszívásra”⁵.

Ha egy mai városi embert megkérdezzük, hogy számára mit is jelent a köztér valószínűleg a következők és ahhoz hasonló tevékenységek fognak elhangzani: a köztér nem más mint kikapcsolódásra, időtöltésre, szórakozásra, felvonulásra, gyülekezésre, a

² <http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6zter%C3%BClet>, 2014. 10. 15.

³ Gyáni Gábor. Az utca és a szalon, Budapest 1998

⁴ Kőrösi József: Előleges jelentés az 1870. évi január elsején történt pesti népszámlálás eredményéről, Pest 1871

⁵ Somogyi Manó: az Óbudai hajógyár munkásainak helyzete, Budapest 1974

közösségi megnyilvánulásra, szobor elhelyezésére, emlékhely kialakítására, művészeti alkotások elhelyezésére, továbbá zöldfelületek kialakítására kialakított fizikai tér. De természetesen mint, ahogyan azt korábban említettük mindenki számára mást jelent a fogalma, csak általánosíthatunk a kialakult normatíva és szabályok alapján.

Hévíz új közterei és pályázati rendszere

Regionális Operatív Program ismertetése⁶

Magyarország az Európai Unió teljes jogú tagállamává 2004. május 1-jén vált, melynek köszönhetően 2004-től megkezdődött az I. Nemzeti Fejlesztési Terv végrehajtása. Az NFT számos célt határozott meg, köztük főként az életminőség javítását, jövedelmi különbségek mérsékeltebbé tételét, jobb minőségű környezetet, fejlett infrastruktúrát, kiegyensúlyozottabb regionális fejlődést. Öt operatív program alakult ki.

- Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP),
- Agrár és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP),
- Humán erőforrás Fejlesztés Operatív Program (HEFOP),
- Környezetvédelem és Infrastruktúra Fejlesztés Operatív Program (KIOP),
- Regionális Fejlesztés Operatív Program (ROP)

Fontos tudni, hogy esetünkben a Regionális Operatív Program a mértékadó, melynek támogatása lényegében területi alapon történt, míg az Ágazati Operatív Programok tématerületek megvalósulását tekintették céljuknak. 2007-ben az Irányító hatóság az Új Magyarország Fejlesztési tervében már 7 operatív programot fogalmazott meg, melynek céljai a következők voltak:

- a regionális gazdasági versenyképesség erősítése
- a régiók turisztikai vonzerejének növelése
- a térségi közlekedési infrastruktúra és a közösségi közlekedés fejlesztése, a helyi környezeti állapot javítása
- az energiatakarékosság és – hatékonyság, illetve a megújuló energiaforrások felhasználásának ösztönzése
- települések átfogó, integrált fejlesztése
- a régió belüli társadalmi és területi különbségek mérséklése
- a társadalmi infrastruktúra fejlesztése

⁶ http://palyazat.gov.hu/uj_magyarorszag_fejlesztési_terv, 2014.10.08.

Nyugat-Dunántúlon kiemelkedő fontosságú volt a térségi innovációs és technológiai központok hálózatának kialakítása, magas arculatú egészségturisztikai és aktív turizmushoz kapcsolódó fejlesztések támogatása. Kiemelt célhoz tartozott továbbá a megújuló energiaforrások hasznosítása és az energiatakarékos kistélepi rendszerek alkalmazásának ösztönzése. A program 5 fő prioritást különböztetett meg, mint pl. a regionális gazdaságfejlesztést, turizmusfejlesztést, városfejlesztést, környezetvédelmi és közlekedési infrastruktúrát, valamint a helyi és térségi közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztését.

Nyugat-Dunántúl operatív program keretében lévő célok Hévízen⁷

2007-ben kiírásra került a Nyugat-Dunántúli Operatív Program keretében a „Városközpontok funkcióbővítő megújítása a nem megyei jogú városokban” pályázati lehetőség, mely egyedülálló lehetőséget biztosított Hévíz számára, hogy megvalósítsa városfejlesztéssel kapcsolatos célkitűzéseit. A város programjának célja Hévíz gazdaságának, idegenforgalmi súlyának növelése, a városi funkciók összehangolt fejlesztése, ezen belül is kiemelkedő fontossággal megcélózva a fejlesztendő városi akcióterületeket, elsőként a városközpontok prioritásával. A beavatkozás megvalósítása érdekében a város Előzetes Akciótervet készített, amely tartalmazta a településrendezési tervekre támaszkodva a középtávú célokat. A dokumentumban megfogalmazódott egy komplex tartalmú városfejlesztési program, melyet a város meghatározott idő alatt gazdasági, társadalmi, műszaki és városépítészeti eredményekkel kíván megvalósítani. Dolgozatunk a város 2007 és 2013 között prioritizáltan fejlesztendő belvárosi akcióterületre koncentrál. Az akcióterv tartalmazza az Integrált Városfejlesztési Stratégia alapján megvalósítandó műszaki beavatkozásokat, kiegészítő beruházások tartalmát és a fejlesztési intézkedések tervét is.

Az akcióterv első ütemének céljai⁸

A városközpontban lehatárolt akcióterület a belvárosi közösségi terek és épületek fizikai rehabilitációjával, gazdasági és közösségi-kulturális funkciók megerősítése által, valamint

⁷ Hévíz város Akcióterve, I. kötet, Hévíz 2008

⁸ Hévíz város Akcióterve, I. kötet, Hévíz 2008

ehhez kapcsolódóan a környezetminőség javításával (zöldfelületek növelése, energia racionalizálása stb.) foglalkozik.

A megvalósítani kívánt beavatkozás sorozat első ütemében az alábbi tevékenységek mentek végbe.

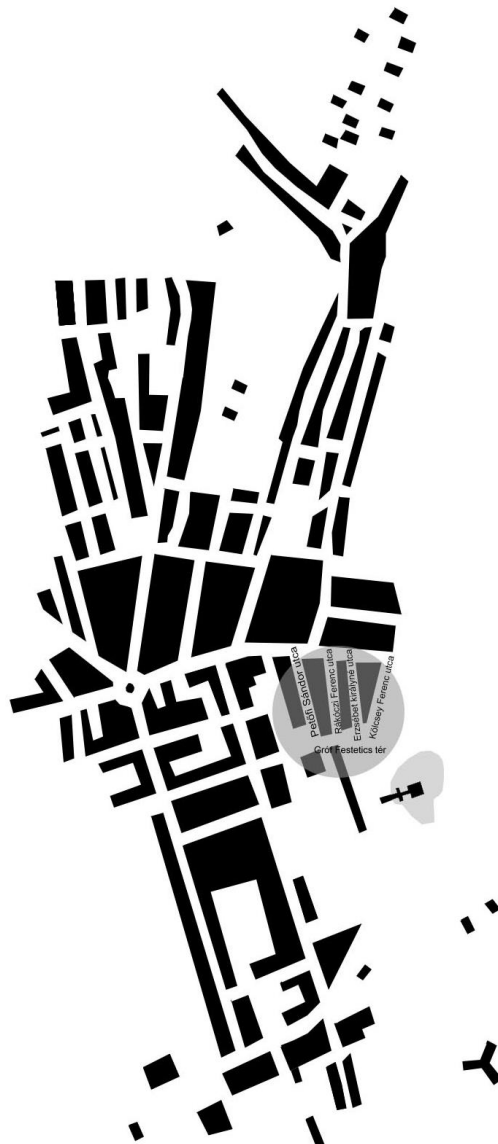
- Összefüggő gyalogos övezet kialakítása keretében az utcák és térburkolatok megújítása, zöldterület fejlesztése és új utcabútorok elhelyezése a belvárosi Rákóczi Ferenc utca, Erzsébet királyné utca, I. Gróf Festetics György tér, Gyöngyvirág köz területén.
- A közterület fejlesztéséhez kapcsolódóan a vonalas infrastruktúra fejlesztése és bővítése a Rákóczi Ferenc utca, Erzsébet királyné utca, I. Gróf Festetics György tér, Deák Ferenc tér területén.
- A Rózsakert Belvárosi Kulturális és Közösségi Központ fejlesztése keretében egy vendéglátó ipari egység bővítése, átalakítása, felújítása és kiskereskedelmi egység korszerűsítése.
- A Rózsakert Belvárosi Kulturális és Közösségi Központban egy többfunkciós közösségi központ kialakítása
- Ivócsarnok létesítése

A beavatkozásoknak köszönhetően Hévíz megújulna, komplex módon és maximálisan megfelelné a minőségi elvárásoknak, ezzel egyidejűleg a lakosság számára is vonzó és magas életminőséget nyújtó fejlesztések valósulnának meg. Az akcióterület a következő célkitűzések eléréséhez járul hozzá:

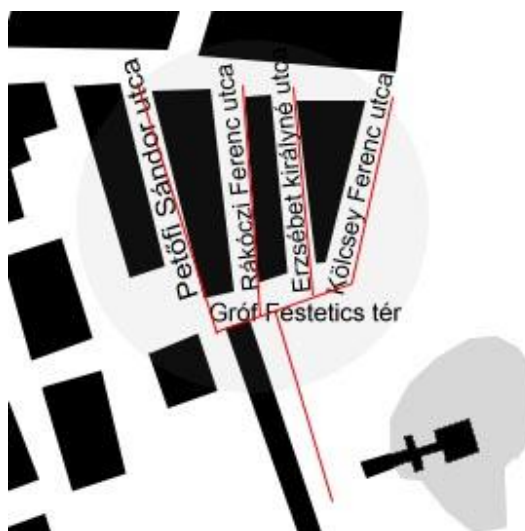
- a terület kihasználtságának fokozása, minőségi közösségi övezetek kialakítása
- közösségi infrastruktúra
- helyi vállalkozások életképességének növelése
- gazdaságélénkítés
- turizmus minőségi feltételének megteremtése
- közösségi, találkozási helyek megteremtése
- egységes, rendezett városkép
- környezeti értékek védelme

- lakosság életminőségének fejlesztése
- mediterrán fürdővárosi hangulat megteremtése
- város turisztikai szerepkörének megerősítése
- új, minőségi szolgáltatásokat kereső, nemzetközi célcsoport megfogása

Az akcióterület kiterjedése összesen 73 471 m² és a kijelölt terület lakosainak száma 2001 éves adatok alapján 56 fő. Az akcióterület a következő területeket foglalja magába melyet a mellékelt térképen láthatunk ábrázolva. Széchenyi utca, Petőfi Sándor utca, Rákóczi Ferenc utca, Erzsébet királyné utca, Kölcsey Ferenc utca, Deák Ferenc tér, I. Gróf Festetics György tér és Gyöngyvirág köz.

Hévíz városának szerkezeti térképe (forrás: saját)

Hévíz városának vizsgált közterei (forrás: saját)

Funkciók, szolgáltatóegységek⁹

Megállapítható, hogy az akcióterület a város meghatározó központját képezi, hiszen itt helyezkednek el nem csak a város életében fontosabb közösségi illetve társadalmi funkciók (5 db közösségi funkciót ellátó intézmény, 2 db közszolgáltatást nyújtó intézmény, 261 db kereskedelmi és vendéglátó-ipari szolgáltatóegység és 3 db pénzügyi szolgáltatóegység). Fontos megjegyezni még, hogy gazdasági és turisztikai szempontból ez a legjelentősebb terület, hiszen itt koncentrálódnak a vendéglátó és szolgáltató egységek.

Indikátor típusa	Minimum határérték	Hévíz város kijelölt akcióterületére vonatkozó érték (db)
Város közösségi-társadalmi súlyponti területe		
Műemlékek vagy műemlék	1	3
közösségi funkció	1	5
közigazgatási vagy közszolgáltatást nyújtó intézmény	2	2
Város gazdasági súlyponti területe		
Kereskedelmi és vendéglátó-ipari szolgáltatóegységek száma	10	261
üzleti szolgáltatóegységek száma	1	3

(forrás: önkormányzati nyilvántartás)

⁹ Hévíz város Akcióterve, I. kötet, Hévíz 2008

Indikátor típusa	Hévíz város egészére vonatkozó érték (db)	Hévíz város kijelölt akcióterületére vonatkozó érték (db)
Város gazdasági súlyponti területe		
Kereskedelmi egységek száma	390	225
Vendéglátó-ipari szolgáltatóegységek száma	175	36

(forrás: önkormányzati nyilvántartás)

A program szerint a terület tehát kiemelt kereskedelmi funkciót lát el Hévíz életében. A belváros lakófunkciója kevésbé jelentős, az épületekben, rendszerint a házak földszintjén divat, ékszer és egyéb üzletek kaptak helyet. A kereskedelem az elmúlt években némi hanyatlás érzékelhető, a turizmust kiszolgáló kiskereskedelem jövedelemteremtő képessége ugyan még nem volt kritikus, de folyamatosan csökkent az elmúlt pár évben. A gazdaságélénkítés a városrehabilitációs beavatkozásoktól reméli az önkormányzat, többek között a gazdasági funkciókat erősítő szolgáltatások, tevékenységek bővítésével, fejlesztésével. Alapvetően kiskereskedelmi tevékenységek ösztönzése lenne a cél, de betelepülni kívánó egyéb vállalkozásokat is támogatni szeretne ezzel az önkormányzat.

Közlekedés, autós és gyalogos forgalom¹⁰

A rehabilitációt megelőzve a Rákóczi Ferenc utca egyirányú forgalmú gyalogos utca (védett övezet) volt, korlátozott behajtási engedéllyel. Mivel a területre sok kis üzlethálózat és szolgáltatási rendszer jellemző, ezért ebből adódóan nincs szükség nagy mennyiségű áruszállításra, árufeltöltésre az utcában. A Petőfi Sándor utca valamint az Erzsébet királyné utca forgalmasabb ebből a szempontból. A megújulás előtt az utcák rendszerint kétoldali járdával voltak ellátva, mindkét oldalt sűrűn ültetett fasor jellemezte, a fák között volt lehetőség a járdaszegély mellett parkolni. A felmérések szerint az akcióterületen az autók jelentős környezeti terhelést, zsúfoltságot, torlódást okoztak és veszélyeztették a gyalogosforgalmat. A gyalogos övezet, mint ahogyan azt említettük csupán egyetlen utcára korlátozódott, ennek szellemében, a terv célja volt, hogy bővítse a valódi közösségi tereket.

¹⁰ Hévíz város Akcióterve, I. kötet, Hévíz 2008

Építészeti, tájépítészeti megjelenés¹¹

Az említett utcák, terek burkolatai meglehetősen elég hiányosak, rossz állapotúak voltak, nem képeztek egységet sem. Cél volt, az összefüggő, megújult díszburkolat valamint, hogy zöldfelületekkel növeljék a terület minőségét. Sok helyen a parkolók kialakítása következtében szűntek meg a régebbi zöldfelületek, jelentősebb károk főképp a központban koncentrálódtak. A környező épületállomány építészeti szempontból nem képviselt kiemelkedő vonzerőt, nem rendelkezett a város sajátos fürdőhelyi hangulattal. A program szerint területről hiányzik a klasszikus elegancia.

Az akcióterv második ütemének céljai¹²

Az akciótervben megfogalmazottak szerint a tervezett városrehabilitációs beavatkozások hatása bőven túlmutat a megvalósítás helyszínén, hiszen a fejlesztések révén Hévíz és a nyugat-dunántúli régió és egyúttal Magyarország imázsa, hazai és nemzetközi vonzereje jelentős mértékben javul. A sorozat várhatóan újabb és újabb beruházásokat generál nem csak helyben, de a régióon belül is, ezzel számos új munkahelyet teremtve.

Az akcióterv sorozatának második ütemében a következő beruházásokat foglalja magában:

- Gyalogos övezet kiterjesztése, bővítése a Kölcsey Ferenc utca és a Deák tér bekapcsolásával
- A területrendezéshez kapcsolódóan a Kölcsey Ferenc utcai vonalas infrastruktúra korszerűsítése
- Átfogó homlokzat-rehabilitációs program és az akcióterület vállalkozóinak és lakosainak bevonásával, városrendezés
- A Deák téri autóbusz pályaudvar áthelyezése.

¹¹ Hévíz város Akcióterve, I. kötet, Hévíz 2008

¹² Hévíz város Akcióterve, I. kötet, Hévíz 2008

Akcióterület fejlesztés céljainak összefoglalása¹³

Az akcióterületen megvalósuló városrehabilitációs beavatkozások legfőbb ösztönzője a városi környezet minőségi fejlesztése, a gazdaság élénkítése, valamint a társadalmi kohézió erősítése. Cél továbbá, hogy a fejlesztések közvetlenül járuljanak hozzá a vállalkozási tevékenységek felélénküléséhez, a vállalkozások számának növeléséhez és bevételeik növekedéséhez, nem utolsósorban, hogy a jelenleginél kedvezőbb szociális és gazdasági környezet jöjjön létre.

A Nyugat-Dunántúli Operatív Program keretében megvalósulni kívánt célok értékelése

Az akcióterv első ütemére vonatkozó célok értékelése

Összességében elmondható, hogy a rehabilitáció lefedi a programban megfogalmazódottakat. Kiemelkedő fontossággal bírt a sétáló utca kialakítása, vagyis a Rákóczi Ferenc utca felújítása, valamint a párhuzamos Erzsébet királyné utca átalakítása. A legnagyobb változást a Gróf Festetics György tér rehabilitálásával érték el, gyakorlatilag a sétálóövezet központját képezi a korház előtti tér. Érdekessége, hogy egyirányú autós forgalom haladhat át rajta, pedig főleg a gyalogos áthaladását szolgálja ki, hiszen egy találkozási, összeköttetési pont a belvárosi utcák illetve a gyógyfürdőre vezető sétány között.

Célok	Rákóczi Ferenc utca	Erzsébet Királyné	Gróf Festetics György tér	Deák Ferenc tér	Rózsaker t
gyalogos övezet kialakítása	x	x	x	x	
térburkolatok megújítása	x	x	x	x	
zöldterület fejlesztése	x	x	x	x	
új utcabútorok elhelyezése	x	x	x	x	
vonalas infrastruktúra felújítása	x	x	x	x	
bővítés, átalakítás					x
többfunkciós közösségi központ kialakítása					-
ivócsarnok létesítése					x

(forrás: saját Hévíz város Akcióterve alapján)

Az akcióterv második ütemére vonatkozó célok értékelése¹⁴

A program ezen része nem valósult meg Hévíz városában, az önkormányzat elmondottai szerint a város anyagi kerete nem lett volna elegendő a felújítások befejezéséig, így majd további pályázati időszakban kívánják megvalósítani a második ütemet.

¹³ Hévíz város Akcióterve, I. kötet, Hévíz 2008

¹⁴ Interjú Babics Tamás városfejlesztési osztályvezetővel

(forrás: Vasas Ottó Balázs – burkolatkiosztási terv alapján)

A megvalósult köztér rehabilitáció terve

Mitől jó egy köztér?

A közterek sikerességét több szempontból lehet szemléltetni. Egyik a használók véleménye, másik a megfigyelésen alapuló értékelés. A használók véleménye tapasztalataink szerint vagy túlságosan szubjektív élményekre alapozzák válaszaikat, vagy esztétikai szemmel vizsgálják a tereket, ami szintén szubjektív válaszokat eredményez. Emellett az emberek gondolataik a közterekkel kapcsolatban függhetnek a pillanatnyi lelki állapotuktól is. Célszerű a köztereket más eszközökkel vizsgálni. Számunkra az erre legmegfelelőbb módszer a megfigyelés lett, és a megfigyelt, videokamerával és fényképezőgéppel rögzített videók és fotók elemzése lett elsődleges.

A közterek sikerességében az emberek szubjektív érzékelése mellett más szempontok is nagy szerepet játszanak. Elengedhetetlen egy köztér értékelésében a gazdasági, promóciós vizsgálat, az épített örökségek megőrzése, a városkép milyensége valamint, ami a mi esetünkben az egyik legnagyobb fontosságú, a közlekedés vizsgálata.

Gazdasági szempontok¹⁵

A köztér rehabilitációknak nem csak településképet javító szerepe van. Nagyon fontos gazdaságélénkítő hatása lehet egy városközpont megújításának, hiszen felmérések is bizonyítják, hogy az emberek számára nagyon is fontos, milyen környezetben vásárolnak. E tevékenységüket általában nem egyedül végzik, sétálás közben gyakran megállnak, nézelődnek, közösségi tevékenységként élik meg. Nem elhanyagolható ezért a közterek kialakításának minősége.

Mivel a XXI. század a vásárlás szempontjából a plázák világa, a közterek kialakításánál is a plázák logikájával kell kezelni a köztereket, bevásárló utcákat. A pláza egy olyan vásárló tér, ahol a potenciális vásárló minden szolgáltatást megtalált, ami ahhoz kell, hogy vásárlás közben kellemesen érezze magát. Ezek szerint a köztereknek is olyan szolgáltatásokat kellene nyújtaniuk, amelyek a vásárlók kényelmét szolgálják. Nagyon fontos, hogy az üzletek tudjanak egymás között versengeni, konkurálni, hiszen a sikeres piac növeli a közterek kedveltségét.

¹⁵ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

A sétálóutcát meg kell vizsgálni, hogy megfelelő-e az elhelyezkedése, a megközelíthetősége. Meg kell vizsgálni, hogy észrevehető-e a településközpont nyújtotta szolgáltatások az ott élők, dolgozók és nyaralók számára egyaránt. Nagy kérdést vet fel a parkolás, milyen messziről tudják a parkolóból megközelíteni az utcákat, mennyire kényelmes ez a megközelíthetőség, milyen a sétálóutcák kapcsolatrendszere. Fontos meghatározni, hogy milyen típusú ez a településközpont, körbejárható, lineáris célpontokban végződő utcákról van-e szó, vannak-e közben kiteresedések, pihenők.

A legalapvetőbb szempont a központ sikerességében az ún. *üzletmix*, ami annyit jelent, hogy meg kell vizsgálni, minden szükséges üzlet megtalálható-e az adott területen. Nagy szerepet játszik az üzletek száma, választékuk, valamint a kényelmi tényezők (pl. parkolás, padok,...)

A vizsgálat szempontjából fontos az üzletek mérete.

Üzletek, szolgáltatók helyigényei	
10-30 m ²	kisebb trafikok, ajándékboltok, ruházati butikok, gyorsétkezdék
80-150 m ²	ruházati üzletek
200-300 m ²	komolyabb vendéglátóhely
400-600 m ²	nagyobb ruházati üzletek, drogériák
800-1200 m ²	szupermarketek

(forrás: saját táblázat a Fő utca kézikönyv alapján)

Egy sétálóutcán ideális helyzetben az utca két végén valamilyen generátorok találhatók, amelyek lehetnek vonzó boltok, tömegközlekedési megállók, parkolók, stb. Ezek a mágnespontok sétálást generálnak, és ennek eredménye, hogy az összes többi kereskedő, szolgáltató ez a két pont között szeretne elhelyezkedni. Viszont nem tesz jót az utcának, ha ezek a generátorok túl koncentráltan jelennek meg, mivel a kisugárzásuk a többi boltra nézve korlátozott marad.

Az ideális főutca mindkét oldalán folyamatos üzletsor húzódik, és a legjobb, ha közintézmény nem ékelődik ebbe a sorba. Ezek alól kivételt képeznek az ügyfélszolgálati funkciók. Az utca két oldalának jól átláthatónak kell lennie, valamint a forgalomnak lehetővé kell tennie a könnyű gyalogos megközelítést mindkét irányban. A lineáris térnél

is nagyon fontosak a teresedések, amelyek pihenő-, megállóhelyként szolgálnak, emellett fontos irányjelző pont is. A tervezésnél törekedni kell a gyalogosok körkörös mozgására. Ha településközpontról van szó, akkor annak több útvonal összekapcsolásánál kell létrejönnie.

Promóció¹⁶

Minden újításnál fontos a reklám, promóció. Ebben az esetben a reklámnak nem eladási szándéka van, hanem szimplán tájékoztatói szerepet tölt be. Az utca szempontjából fontos, hogy barátságos, minőségi vásárló közeg várja a vásárlókat.

A településnek maximalizálni kell a központban rendezett események számát, mivel az ilyen rendezvények lehetőséget kínálnak arra, hogy az odalátogatók és a turisták vásárlóként is használják ezeket a tereket. A rendezvények új ügyfélköröket és befektetőket vonzanak. Az új befektetések ösztönzően hatnak az üzletre, és lehetővé teszik, hogy a szolgáltatások minősége javuljon.

Fontos szempont a település imázsa, és ennek lehetőség szerinti javítása. Meghatározó szerepű lehet, hogy egy adott ember fejében milyen kép él a településről, hiszen az imázs romlása a vásárlói bizalom elvesztéséhez, épületek és közterületek leromlásához is vezethetnek.

„A településközpont imázsa számos tényező eredménye:

- a vállalkozások életképessége, az elérhető javak és szolgáltatások köre, árak;
- a terület vizuális képe, fizikai jellemzői, az utcák, az épületek, a jelzések, az ablakok elhelyezése, a közterületek állapota;
- a fizikai elemek üzenete az ott élők kötődéséről, törődéséről;
- a boltosok és az üzletemberek viselkedése?
- a településközpontban járó-kelő embereket eltöltő érzések.”¹⁷

Elengedhetetlenek a városi rendezvények, amelyek bizonyítják az embereknek, hogy a település, ahol élnek vagy tartózkodnak egy jó hely. Sok település csak karácsonyi vásárt tart, ami nem a legmegfelelőbb, hiszen szinte minden település tart vásárt ebben az

¹⁶ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

¹⁷ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

időszakban. Sokkal jobban működhet, ha sajátos rendezvényeket szervez. A rendezvények mellett hasznosak a főútcán megjelenő kisebb beavatkozások, mint például borkóstolók, élőzene, művészek, stb.

Az örökség megőrzése¹⁸

Az örökséget hasznosítani kell egy település esetében, ha rendelkezik valamilyen karakterrel, történelmi jelentőséggel vagy természeti szépséggel. A településen zajló változások befolyásolják a település összképét, amelyet a parkok, fák, szobrok, üzletek és utcaképek alkotnak.

A hagyományos városközpont városházából, postahivatalból, helyi bankfiókból és szállodából áll. A település életében ezek a legfontosabb intézmények, az üzletek másodlagosak. A főutca a település központjai, amely találkozó- és bevásárlóhelyek, olyan területek, ahol az emberek találkoznak, és jól érzik magukat.

Az örökségek megőrzése nem a változásellenességet jelenti. Tudomásul kell venni, hogy nincs minden épületnek történelmi jelentősége, és minden főutca nem rendelkezik jelentős középülettel vagy fasorral. Az egészséges városi tereknek tartalmazniuk kell új elemeket is, hiszen azokkal együtt tud szerves egységet alkotni. A főutca szempontjából fontos, hogy ne csak az utca megújítására törekedjünk, hanem az utcára néző homlokzatok megújítására is, hiszen az épületek az utcával együtt szerves egységet alkotnak.

Városkép¹⁹

A település elengedhetetlen része a vonzó városkép, hiszen a gazdaság életképességének növekedését és a turizmus fellendülését is elősegíti. Egy település főutcájának két aspektusa van, amelyek az esztétikai, valamint a funkcionális tényezők.

„Egy település központi magjának vagy főutcájának kialakításakor, vagy újjáélesztésekor egyrészt az épületek, a terek, az utcabútorok együtteséből összeálló fizikai környezetet,

¹⁸ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

¹⁹ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

másrészt az ott folyó tevékenységek, rendezvények, a mindennapi élet mozzanataiból összeálló társadalmi-gazdasági környezetet kell tudnunk rendszerűen kezelni.”²⁰

A városépítészeti imázs főleg a látványra épül, és általában maradandó dolog. A látványon kívül még több szempontot is figyelembe kell venni. Ezek a következők:

Az imázs és benyomások tényezői	
Fények	▪ az időjárás függvénye. ▪ az éjszakai kivilágítás függvénye.
Zajok (hangok)	▪ közlekedési zajok (negatív) ▪ játszótér hangja (pozitív) ▪ harangok visszhangja (pozitív) ▪ szökőkút hangja (pozitív)
Illatok	▪ gasztronómiai illatok ▪ természetes illatok
Mosoly	▪ az üzletek és vendéglátóhelyek alkalmazottainak viselkedése

(forrás: saját táblázat a Fő utca kézikönyv 70. oldala alapján)

A településkép a természeti jellemzők és az ember alkotta jelenségek együttese. Kevin Lynch szerint a településképet öt percepciós elem alkotja. Ezek a csomópontok, útvonalak, szélek, jelzőpontok és a körzetek.

A városkép megértése, megtapasztalása sosem statikus, mindig mozgásban lehet egy adott várost megérteni, megtapasztalni. Ahogy a település szemlélője mozog, folyamatosan tárul fel számára a város. A feltárulás során több látvány is jelentkezhet:

- tengelyes
- zárt
- panorámás
- sziluett
- keretezett
- szűrt²¹

²⁰ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

²¹ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

A terek fontos osztályozási szempontja, hogy az ott élő emberek hogyan értékelik az adott közteret. Fontos tehát a vizuális érzékelés, amelynek négy főbb aspektusa ismert:

- a vizuális gazdagság iránti igényből fakadó komplexitás
- az emberi látás korlátai
- a lépték, a vonatkoztatási keret, hogy el tudja magát helyezni az ember a környezetében
- a szemlélő sebessége²²

A látványt több tényező is befolyásolja, amelyek az átláthatóságot segíthetik, illetve korlátozhatják. Ezek a következők:

- térképezés
- homlokzatok
- járosík minősége
- szegélyező épületek sziluettje
- utcabútorok és növényzet²³

Az utcakép egyik legfontosabb eleme az ember maga, ezért nagyon fontos, hogy a főutcák úgy legyenek kialakítva, hogy azok a gyalogosok kényelmét szolgálják. Amik a sétálók kényelmét befolyásolják:

- szintkülönbségek
- járófelületek kialakítása
- irányváltoztatásokra való késztetés
- széljárás
- a pihenési lehetőségek²⁴

A tervezésben kialakítandó kényelmet szolgáló kellékek létesítése elengedhetetlen a sikeres bevásárló utca kialakításához. Ezek a kellékek a növényzet, ülőhelyek, szemetesládák, biciklitárolók, stb.

²² Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

²³ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

²⁴ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

A tervezésnél lehetőség van útmutató irányelvek kidolgozására, amelyek követendők az utcák kialakításánál. Előre meghatározott forma nincs, viszont négy alkotóelem elengedhetetlen ezek meghatározásában

- leltár a projekt célterületéről, illetve a környezet fizikai és természeti elemeiről;
- elemzés a problémák, a meglévő előnyök és a rendelkezésre álló erőforrások jobb megértése érdekében, a leltár alapján;
- a közösség támogatása és dokumentált hozzájárulása már az elején, hogy az irányelvek azoknak az embereknek az inputjait tartalmazza, akik a leginkább érintettek;
- megfelelő szakemberek részvétele és kommentárja a fejlesztési elképzelésekhez.²⁵

A tervezésnél nagyon fontos a participációs folyamatok előtérbe helyezése. A közönség bevonása nagyban segítheti a tervezői folyamatokat, és hozzájárul, hogy az emberek sajátjuknak érezzék a köztereket.

Közlekedés²⁶

A főutca forgalmi szempontból lehet átmenő, gyalogos forgalmas illetve vegyes kialakítású.

A főutca gyalogos forgalma annak mérője, mennyire aktív egy település központja. Minél nagyobb egy városközpont szolgáltatási köre, annál nagyobb a gyalogosok aktivitása is.

A járműforgalom nem feltétlenül jelent rosszat egy bevásárló utca esetében. Az átmenő járműforgalom élénkítő hatással is lehet az ott folyó tevékenységekre. A turistáknak pedig egy külön imázst tud jelenteni.

A gyalogosforgalom megtervezésénél különös gondossággal kell megtervezni a főutcát: Több zónára oszthatjuk, amelyben elkülönülnek a passzív kirakatnéző zónák, a forgalmi zónák és a zöldsáv és utcaburkolati zónák.

²⁵ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

²⁶ Pro Regio Ügynökség: Fő utca kézikönyv, Budapest 2008

A közterek jogi-közigazgatási környezetek is, amelyek megkívánják a megfelelő üzemeltetést, közlekedési és környezeti nivó folyamatos fenntartását.

A KÖZTEREK VIZSGÁLATA MEGFIGYELÉS ALAPJÁN

William H. Whyte kidolgozott számos olyan kulcsfontosságú tényezőt, amelyből megállapítható, hogy egy köztér jól működik-e vagy sem. Whyte erre öt példát hoz.²⁷

Közösségi terek sikerességének szempontjai Whyte szerint		
1.	A csoportok magas aránya	a csoportok jelenléte tudatos választás eredménye, tudatosan találkoznak ott
2.	A nők átlagosnál magasabb aránya	a nők általában válogatosabbak a közterek tekintetében, jobban megnézik, hova ülnek le, előnyben részesítik a biztonságosabb helyeket
3.	Különböző korcsoportok	- több generáció látogatja a közteret - szinte mindig található ott valaki
4.	Többféle tevékenység	a népszerű helyek többféle időtöltést tesznek lehetővé
5.	A szeretet jelei	a jó köztereken több a mosolygás, csók, ölelés, kézfogás, mint a problémás helyeken

(forrás: saját táblázat PPS: Hogyan varázsoljunk újjá egy közteret? 103-105. oldal alapján)

A jó köztér megtervezése²⁸

Jan Gehl, dán építész és várostervező szerint a közterek fő aktivitásai a sétálás, állás és az ülés. A sétálás szempontjából fontos, hogy a tervezésüknél megfelelő méretekkel, arányokkal dolgozzunk. A sétálóutcák tervezésénél figyelembe kell venni, hogy átlagosan az emberek 400-500 métert hajlandók megtenni. Ez nem teljesen egzakt szám, hiszen változhat az út hosszúságának és az út minőségének függvényében. A közterek megtervezése előtt célszerű megfigyelni az emberek mozgásait, hiszen nagyon gyakran rövidítéseket használnak, amiket bele kell építeni a koncepcióba. A használók mindig a lehető legrövidebb útra törekednek. Az utca megtervezésénél érdekesebbé

²⁷ PPS: Hogyan varázsoljunk újjá egy közteret?, Budapest 2008

²⁸ Jan GEHL, Life Between Buildings – Using Public Spaces

tehetik azt a kanyarulatok, az utcák megszakításai. Célszerű az utcákat megszakítani egy-egy kisebb-nagyobb térrel. A terek ebben az esetben pihenő, megérkező helyként funkcionálnak, illetve a sétáló szempontjából célként is felfogható. Ha megfelelő térrendszert alakítunk ki, akkor a sétáló ember sokkal nagyobb távot hajlandó megtenni, hiszen nem érzékeli olyan nagy távolságnak.

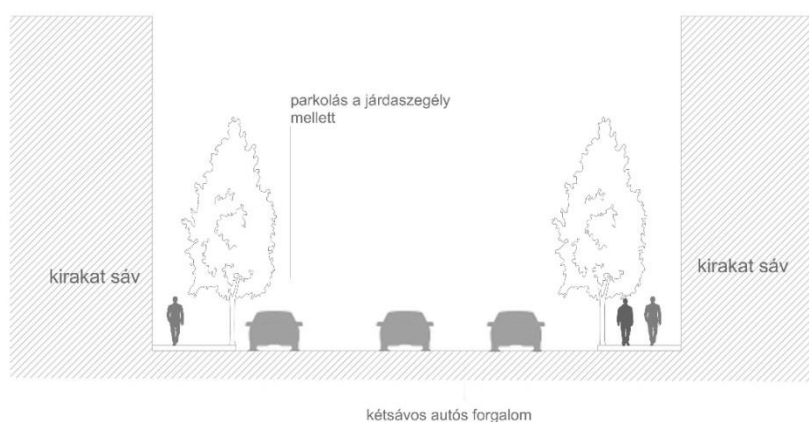
Állóznák többnyire a térnek a szélein jelennek meg, hiszen az emberek nem igazán merészkednek az üres tér közepére, kivéve, ha valamilyen történés odavonzza őket.

Hévíz rehabilitált köztereinek bemutatása

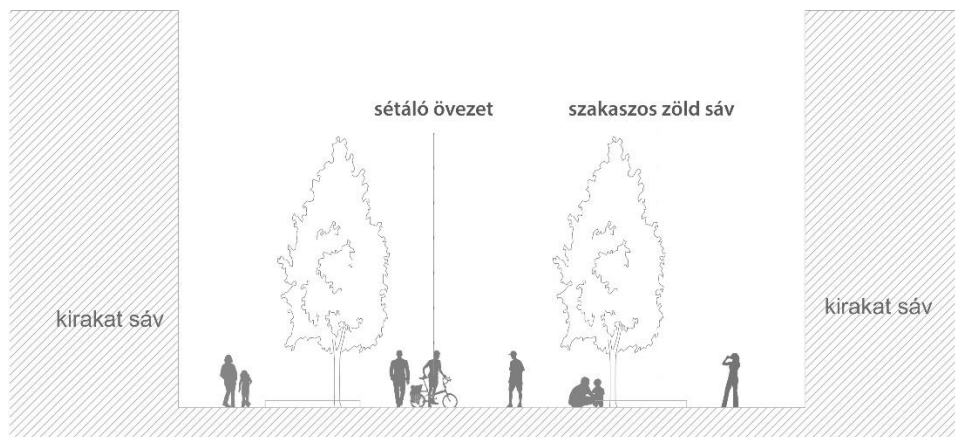
Központi gyalogos övezet – Rákóczi Ferenc és Erzsébet királyné utca

Hévíz belvárosának kialakulását egy korábbi fejezet keretében kitárgyaltuk dolgozatunkban, itt szeretnénk a vizsgált utcákra, közterekre koncentrálni, pontosabban az akcióterv első ütemében megvalósult közterekre (Rákóczi Ferenc utca, Erzsébet királyné utca). Tudni kell, hogy a bemutatott utcák földszinti helyiségeiben jellemzően üzletek találhatóak, tehát az új kialakítás nem véletlen. E két utca képezi a város jelenlegi fő üzletsorát. A bejárások során érzékeltek, hogy az utcák elrendezése inkább a hálós szerkezetet követi mintsem a gyűrűst. Ez a korábbi fejezetünkben tárgyalt akcióterületekhez készített térképen jól látható. Számos interjú után feltérképeztük a korábbi helyzetet, de régebbi fotók is segítségünkre voltak, hogy átlássuk a korábbi utcák keresztmetszeteit. A két utca hasonló elrendezésű volt a mostani Petőfi Sándor utcához, vagyis az utcák két szélén járdák voltak, középen pedig a forgalmi sávban autós forgalom haladt át. Parkolásra az egyik oldalon volt lehetőség a magasított járdaszegély mellett. Mindkét járda mentén sűrű fasor futott végig, azonban nem volt a fákon kívül zöldfelület. Jellemzően a gyalogos forgalom az utca két oldalán zajlott, középen pedig a kétirányú autós forgalom volt. Az interjúkból kiderült, hogy a rehabilitáció előtt hasonló sűrűségben, elrendezésben voltak az üzletek, melyek ma is többnyire megtalálhatók.

Az alábbi keresztmetszeteken szerettük volna érzékelteni az utcák régi illetve új állapotát:

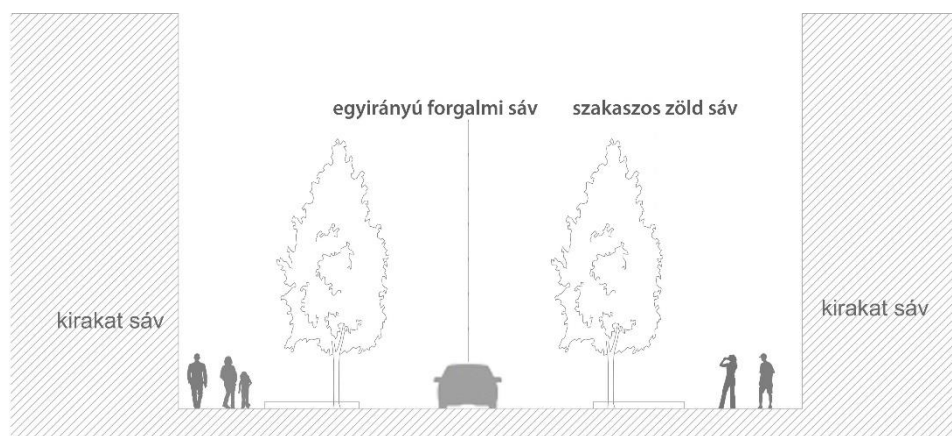

(forrás: saját ábra) Erzsébet királyné utca illetve Rákóczi Ferenc utca
keresztmetszete rehabilitálást megelőzően

(forrás: saját ábra)

Rákóczi Ferenc utca a rehabilitálás után

(forrás: saját ábra)

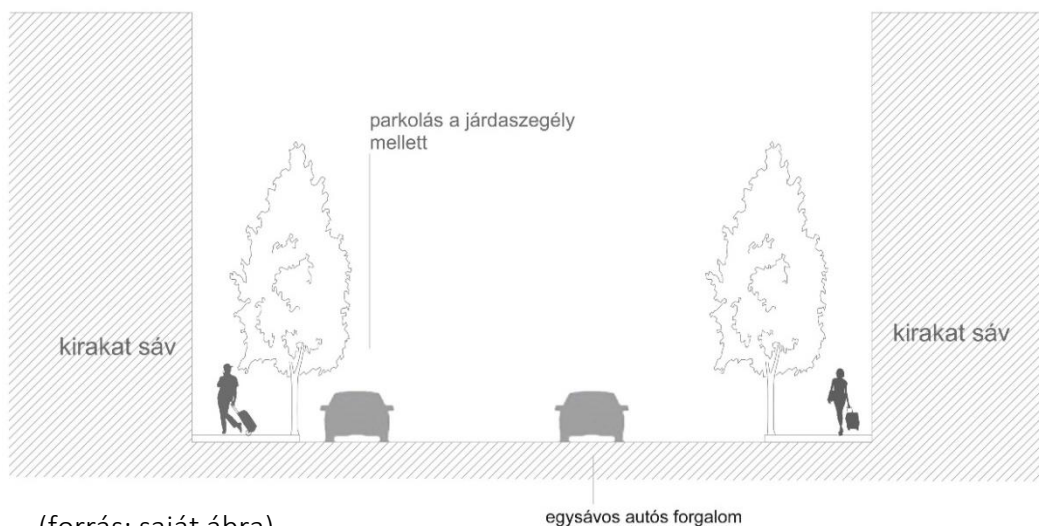
Erzsébet királyné utca a rehabilitációt követően

Látható, hogy a két utca bizonyos kialakításokban eltér egymástól. Ennek oka, hogy a Petőfi Sándor utcából érkező forgalmat el kellett vezetni, viszont így csak egyirányú forgalom alakult ki az Erzsébet királyné utcában, tehát csillapítani tudták az autós forgalmat. A felújítást követően az utca használatának módja nem változott a gyalogosokat és az autókat tekintve, azonban a szélesebb járdának köszönhetően lazább szerkezetű utca alakult ki. Az új facsemetéket nem olyan sűrűn ültették, mint a korábbi állapotban, így jelenleg az utca világosabb is. Az Rákóczi Ferenc utca a mostani állapotban csak gyalogos forgalomnak van kitéve, habár kialakítása lehetővé tenné az

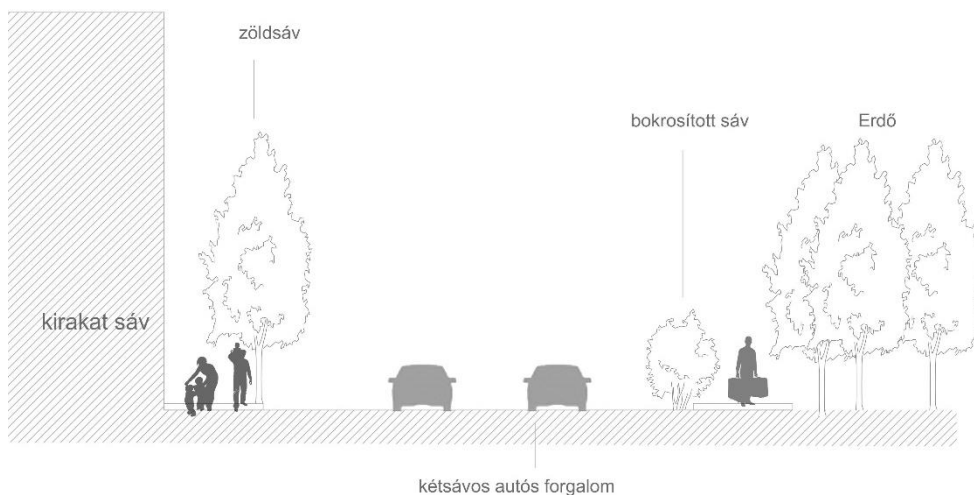
autós forgalmat is, sorompó jelzi azok behajtásának tilalmát az utcába. A korábbi állapothoz képest így a gyalogos sáv lényegesen megnőtt, a régi fák helyett szellősebben ültetett facsemeték lettek elhelyezve közöttük pedig szakaszos zöld sáv lett kiépítve. Gyakorlatilag a fák szellősebb elhelyezést kaptak, de párhuzamosan nőtt az utcában a zöldfelületek aránya a gyalogosok síkjában.

Központi gyalogos övezet – Petőfi Sándor és Kölcsey Ferenc utca

A gyalogos övezet központjába bele esik a Petőfi Sándor utca, mely a Rákóczi Ferenc utcával párhuzamosan helyezkedik el. Karaktere hasonló a felújítás előtti Rákóczi Ferenc utcához. Mindkét oldala járdával határolt, parkolásra a járda mellett van lehetőség, a Festetics tér felé eső részénél a keleti oldalon, a Széchenyi utcához közelebbi részénél a nyugati oldalon. Autós forgalma azonban csak egyirányú, ezen az utcán keresztül lehet eljutni autóval a Gróf Festetics György térre, melynek elvezetése az Erzsébet királyné utcába torkollik. Az üzletek itt is helyet kaptak a földszinti helyiségekben, habár kisebb számban, mint a Rákóczi illetve az Erzsébet királyné esetében. Ezenkívül találkozhatunk az utcán apartmanokkal és Hévíz egyik legnagyobb szállodája is itt helyezkedik el.

Petőfi Sándor utca keresztmetszete, jelenlegi állapot

(forrás: saját ábra)

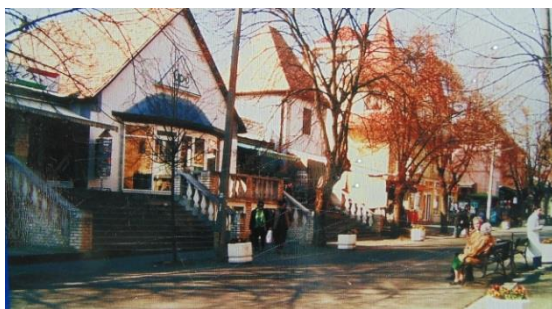
Kölcsey Ferenc utca keresztmetszete, jelenlegi állapot

Meghatározó hévíz belvárosi övezetében még a Kölcsey Ferenc utca, mely több okból is eltér az eddig tárgyalt utcáktól. Míg eddig az utcakeresztmetszet mindkét oldalról le volt határolva épületegyüttesekkel, addig a Kölcsey esetében csak az egyik oldalon van kialakítva üzletsor, a keleti oldalról egy erdő határolja. Ennek ellenére mindkét oldalon lehet közlekedni gyalogosan. Ebben az utcában kétsávós autós forgalom van kialakítva, erre pedig azért van szükség, mert az utca végében van a jelenlegi buszpályaudvar, így érzékelhetjük, hogy erős forgalomnak van mindig kitéve. A dolgozat egy korábbi fejezetében már említettük, hogy Hévíz akciótervének első ütemében ez az utca is felújításra került volna, azonban anyagi okokból csak egy következő pályázati ciklusban kerül erre sor. A vizsgálati részben számos esetben erre az utcára is vissza fogunk térni.

A régi és az új állapot összehasonlítása képekben

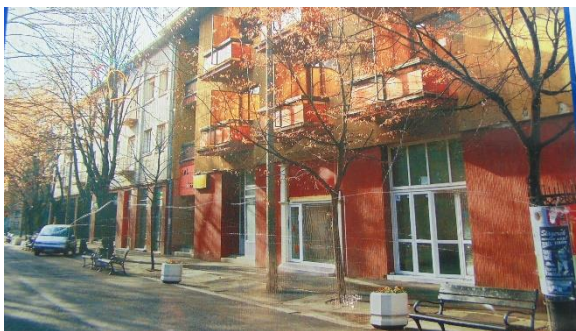
Néhány régi fotóval lehetőségünk volt összehasonlítani a változásokat:

(forrás: régi fotó – Szántó Endre helytörténész, jelenlegi állapot – saját)

Rákóczi Ferenc utca rehabilitáció előtt és után

Jól látható a régebbi képen a már leírt utcakeresztmetszet, a kétoldali járdával és a kétsávos autósforgalmú úttal. Habár viszonylag keskeny volt a járda szélessége, a fotók szerint padok illetve különböző utcabútorok (virágláda, szemetes, utcalámpa, hirdetőtábla) kerültek kialakításra, melyek jelzik, hogy az utca korábban is közkedvelt a járókelők között. Mint ahogyan azt a jobb oldali képen is láthatjuk, felújítást követően az utca szellősebb, tágasabb lett. A fotó jól szemlélteti, hogy a helyi kereskedések is kihasználják az új lehetőségeket, mivel az utcában lévő kávézó-cukrászda kitelepült a sétáló utcára. Ez a lehetőség mind Hévíznek, mind az arra járóknak kedvező, a kávézó szempontjából pedig forgalomnövelő lehet. Látható továbbá, hogy egyes épületeket kibővítettek, felújítottak, új arculatot kaptak. Az interjúk során azt tapasztaltuk, hogy az utcák felújítása során illetve követően sokan újították fel az ottani ingatlanjaikat, mellyel szintén nőtt az utca presztízse.

Rákóczi Ferenc utca rehabilitáció előtt és után

Ahogy az előző képen is láthattuk az utca teljes egészében új burkolatot kapott, a régi forgalmi sáv helyén gránit kővel kirakott gyalogos sávot alakítottak ki, valamint a szélső járdák elhatárolása megszűnt, szintbe hozták az utca keresztmetszetét, a sávok csak a burkolati kiosztás illetve burkolati anyag miatt különülnek el. A rehabilitációval együtt új utcabútorok is elhelyezésre kerültek. Az épület, mely a képen látható, korábban valószínűleg lakó vagy apartman funkciót látott el, jelenleg egy hotel áll a helyén, azonban üzleti okok miatt nem üzemel. Elhelyezkedése viszont kiváló, hiszen közel van a Gróf Festetics György térhez, a tóhoz és a kórházhoz.

Erzsébet királyné utca a felújítást előtt és után

Az Erzsébet királyné utca esetében az áthaladó lassú forgalom miatt nem csak burkolati anyag elhatárolást alkalmaztak, de alacsony szegéllyel is felhívták a gyalogosok figyelmét az áthaladó forgalomra. Érdeemes itt megemlíteni, hogy a két utca habár funkcionálisan nem egyforma, a burkolati mintázatuk nagyon hasonló, alig észrevehető a különbség. Vizsgálatok során tapasztaltuk, hogy az Erzsébet királyné utcát is gyakran hasonlóan használják a járókelők, mint a Rákóczi Ferencet, tehát az utca közepén halad sokszor a gyalogos forgalom és csak az arra jövő kocsik áthaladásakor térnek ki az út szélére, ahol eredetileg a gyalogos sáv került kialakításra. Az utcát időszakosan használják parkolásra, reggel 10-ig az áru ki- illetve bepakolására van lehetőségük az üzleteknek. Napközben negyed órás megállásra van lehetőség, azonban csak az ottani üzletek tulajdonosainak van erre lehetőségük, tehát az átmenő forgalomnak ez nem engedélyezett.

Az alábbi fotók Rákóczi illetve, az Erzsébet királyné utca burkolatait, különböző elemeket ábrázolják

(forrás: saját fotók)

(forrás: saját fotók)

Fontosnak tartottuk megvizsgálni az utcák burkolatát, erre az alábbi képek szolgálnak jól. Az utcák rehabilitálásával egyidejűleg a város felújította a belváros közművét, a csatorna új tervezésű lefedést kapott, illetve a víz elvezetését is átalakították a látható módon. Érzékelhető a képek alapján, hogy sok a burkolati minta illetve anyag váltás, de tapasztalataink szerint ezek megoldása igényes. Felvetődött, hogy a mozgássérültek számára az utcák alkalmatossága nem feltétlenül biztosított, ezért megkérdeztünk pár járókelőt, aki bottal illetve motoros segédeszközzel használta az utcát, de szerintük az utcák kialakítása figyelemmel van a mozgássérültekre is és jól használható.

(forrás: saját fotók)

Mivel a központi szerepe az utcáknak a gyalogosok kiszolgálása, megfigyeltük, hogy milyen utcabútorok vannak elhelyezve, melyek szükségesek a gyalogosok szempontjából. Láthatjuk, hogy kerékpártárolók, virágágyások is kialakításra kerültek, illetve megfigyeltük, hogy az új padok lehelyezésénél figyelembe vették a fák ültetését és azok árnyékát a különböző napszakokban. Tapasztalataink szerint minden időszakban volt árnyékos leülési lehetőség az utcákban.

(forrás: saját fotók)

Ahogy az a fotókon észrevehető, a burkolati kiosztásnál átlós sávok figyelhetőek meg, melyek szemmel láthatóan próbálnak valamilyen módon hatással lenni a gyalogosokra. A kiviteli terv megismerése után megtudtuk, hogy a tervező célzottan helyezett le összeköttetéseket az utcakeresztmetszeteken, hogy irányítsa a használókat. Ha jobban megfigyeljük a következő alaprajzon, láthatjuk, hogy a sávok többnyire az

üzletek, boltok bejáratait kötik össze. A helyszíni tapasztalatok alapján, illetve a videók újranezését követően úgy gondoljuk, hogy ennek ellenére a gyalogosok nem követik ezeknek a sávoknak az irányait, tehát az üzletek forgalma, ha növekedett, akkor nem a sávoknak köszönhetően.

Központi gyalogos övezet – I. Gróf Festetics György tér

A tér központi szerepet tölt be Hévíz életében. Gyakorlatilag, aki a fürdőbe, kórházba megy nap, mint nap vagy csak a sétál a gyalogos övezetben, többször megfordul ezen a téren. Rehabilitációjára a Rákóczi illetve az Erzsébet királyné utcával egyidejűleg került sor. Tudomásunk szerint korábban a tér parkolásra kialakított terület volt, kisebb bódékkal, ahol például újság, ajándék vásárlásra volt lehetőség. A kapott fotó igazolja ezt, láthatjuk a háttérben a parkoló gépkocsikat a kórház előtt, illetve egy újságárust.

(forrás: saját fotók)

Gróf Festetics tér rehabilitáció előtt és után

A tér korábban jelentős autós forgalomnak volt kitéve, ma azonban egyirányú áthaladó forgalom van került kialakításra rajta. Mint azt korábban is említettük a Petőfi Sándor utcából jövő és az Erzsébet királyné utcába vezető forgalom lényegében ezen a téren keresztül történik. A tér többi része csak a gyalogosokat szolgálja ki. A tér kialakításánál szintén körültekintőek voltak a zöldfelületek növelésével, új virágágyásokat alakítottak ki, de a tervezett szökőkút is közkedvelt, központi szerepet tölt be a téren.

(forrás: saját fotók)

Gróf Festetics tér rehabilitáció előtt és után (forrás: saját)

A tér folyamatos átmenő gyalogos forgalomnak van kitéve, de napközben sokan üldögelnek a padokon, ismerkednek a környezettel. Hévíz legtöbb szabadtéri, nyári programja itt szokott történni, számos meghívott vendég lép fel a téren kialakított színpadon. Legkedveltebb köztéri tárgy a nemrég elkészült belváros makett, mely segítségével a gyengénlátók is megismerhetik Hévíz központját. Itt található az

önkormányzat által felújított Rózsakert Étterem, mely az egyetlen vendéglátó helyiség a téren.

A már említett összekötő sávok, melyek alkalmazásával hatni szerettek volna a vásárlókra, gyalogosokra, itt a téren is megtalálhatók. A rendelkezésünkre álló alaprajz jól mutatja ezt a szándékot.

(forrás: saját fotók)

A Gróf Festetics György tér szökőkútja

Kutatás

Módszertan

A város bejárása után Hévíz belvárosára fókuszáltunk. A terepen több kutatási módszert alkalmaztunk. A helyszín megismerése után olyan eladókat és vendéglátókat kerestünk meg, akik már a felújítás előtt a helyszínen dolgoztak, így biztosítva azt, hogy rálátásuk van az akkori és mostani helyzetre. Ezekkel az emberekkel strukturálatlan interjúkat végeztünk. Az interjúk során felmerültek a változással kapcsolatos pozitív és negatív hatások. Strukturált interjút készítettünk Babics Tamás városfejlesztési osztályvezetővel, aki ismertette a pályázat menetét, és az interjú során betekintést nyerhettünk a megvalósítás folyamatába. Elbeszélgettünk az Exclusive Ingatlaniroda munkatársával, aki bevezetett minket az elmúlt időszak Hévíz belvárosát jellemző ingatlanár változásába. Mivel az interjúk során felhívták a figyelmünket, hogy a tereken különböző rendezvényeket szerveznek, megkérdeztük a kultúrközpont művelődésszervezőit, milyen programokról van szó, és milyen lehetőségeket nyújtanak a közterek ezek megvalósításához. A hét folyamán lehetőségünk volt találkozni Papp Gábor polgármester úrral, aki válaszolt a feltett kérdéseinkre, és megfogalmazta a város által meghatározott célokat. A közterek vizsgálatához segítségünkre voltak Szántó Endre helytörténésztől kapott régi fényképek, amelyekből a felújítást megelőző állapotokat ismerhettük meg. Kaptunk tőle egy rövid helytörténeti ismertetést is, mellyel megismerhettük Hévíz városának kialakulását. A helyszínen elbeszélgettünk a járókelőkkel és mozgássérültekkel, mivel kíváncsiak voltunk a köztér használati szokásaikra.

Az interjúkon kívül különböző megfigyelésekből adódó vizsgálatokat végeztünk, amelyből felderítettük a közterek kedveltségét. Ennél a módszernél az emberek gyorsaságának méréséhez, emberek számának meghatározásához egy adott keresztmetszeten folyamodtunk. Négy utcát, a Petőfi Sándor, Rákóczi Ferenc, Erzsébet királyné és Kölcsey Ferenc utcát hasonlítottuk össze. Pontosabban a Petőfi Sándor utcát az Erzsébet királynéval és a Rákóczi Ferenc utcát a Kölcsey Ferenc utcával. Az első esetben mindkét utcán egyirányú gépjármű forgalom van, míg a másik esetben a

rehabilitáció második üteme után mindkét utcán kizárólag gépjármű mentes övezet lesz.

A közterek különböző pontjaira kihelyeztünk kamerákat, amelyek felvételeit a terepmunka után elemeztük. A felvételekből kiderült, hogy az emberek milyen módon használják a köztereket, ami fontos része a kutatásunknak. A felvételekben megfigyeltük az emberek közlekedési módját, az általuk használt terekhez való viszonyulásukat, hogy mely tereket használják aktívabban. Megfigyeltük, melyek azok a tényezők, amelyek szerepet játszanak az útvonalak kiválasztásában.

A másodlagos adatelemzés során észrevettük, hogy készültek már hasonló elemzések, ezeket segítségül véve kiegészítettük a kutatásunkat egy szakirodalomra támaszkodó vizsgálattal. Ezek összességéből le tudunk vonni következtetéseket, amelyek válaszul szolgálnak a dolgozat elején felvetett hipotézisekre.

A terepmunka elvégzése után megkerestük Földi Zsuzsát, uniós pályázat szakértőt, aki strukturált interjú formájában segítségünkre volt a pályázati rendszer mélyebb megismerésében. Megkerestünk 10 magyar kisváros önkormányzatát, akiket arról kérdeztünk, hogy a megvalósult rehabilitációk után készült-e bármiféle hatástanulmány a közterekre vonatkozóan.

Elő kutatás

Mivel fő témánk a köztér rehabilitáció használatra gyakorolt hatása, megkerestünk tíz olyan magyar kisvárost, amelynek közterei a 2007 és 2013 közötti pályázati ciklusban kerültek felújításra, valamint amelyeknek népessége közel azonos nagyságrendű Hévízével. Ezek a városok: Balmazújváros, Nagykőrös, Nagyatád, Szerencs, Mór, Százhalombatta, Tapolca, Mosonmagyaróvár, Kőszeg és Szentes. Megkérdeztük, hogy készült-e a rehabilitáció után bármiféle hatástanulmány a közterekkel kapcsolatban. A beérkezett válaszokból az derült ki, hogy Kőszeg kivételével nem készült semmiféle elégedettség-felmérés illetve hatástanulmány. Kőszegen kérdőíves formában mérték fel a használók elégedettségét.

Mivel úgy véltük, hogy egy köztér sikerességéhez és megfelelő kialakításához nem elegendő egy kérdőíves megkérdezés, a kutatás további fázisaiban megpróbáltunk kidolgozni egy lehetséges hatástanulmányi kutatás módszerét.

1. hipotézis - A köztér rehabilitáció hatással lett a köztér nyújtotta szolgáltatásokra.

Tulajdonképpen ahhoz, hogy ezzel kapcsolatban valamilyen választ kaphassunk a helyszínen készített interjúsorozatok voltak a legmeghatározóbbak. Az interjúkon felül még a saját tapasztalatainkra is hagyatkoztunk, de segítségünkre voltak a rehabilitáció előtti képek összehasonlítása a jelenlegi állapottal. A következőkben a rendelkezésünkre álló adatokat próbáltuk kielemezni és e mentén választ kapni a hipotézisünkre. A strukturált interjúk közül a különböző ingatlanirodákban összegyűjtött adatok bizonyultak a leghasznosabbnak, hogy átlássuk Hévíz belvárosára vonatkozó ingatlan árak változását a köztér rehabilitációkat követően. A kutatótábor keretében csoporttársaink hévíz kereskedelmével foglalkoztak, úgy gondoltuk, hogy az általuk készített üzlethelyiség lista segítségével lesz a kutatásunkhoz, így felhasználtuk a dolgozatunkhoz ezen adatokat is. Megnéztük, hogy az utcák felújítása óta milyen üzletek költöztek be az addig üres földszinti helyiségekbe, illetve megfigyeltük az esteleges üzlettypusok változását a köztereken. Kíváncsiak voltunk a lehetséges változásokra, hiszen az akciótervben is megfogalmazódott, hogy Hévíz szeretné a helyi vállalkozások életképességének növekedését illetve új minőségi szolgáltatások létesítését (pl. ékszerbolt, ruhabolt, új vendéglátóegységek) a nemzetközi turistacsoport megfogása érdekében.

Az üzletek és vendéglátóhelyek forgalmának változása

A terepbejárás során az új sétálóutcára kitelepült butikok eladóit kérdeztük az utca színvonalának növeléséről, valamint az üzletükben bekövetkezett változásokról. Ezt a kérdéssorozatot az Erzsébet királyné és a Rákóczi Ferenc utcára végeztük el. Az Erzsébet királyné utcán adott válaszok az alábbi táblázatban láthatók:

Erszébet királyné utca					
	utca forgalma	utca színvonala	vásárlók száma	egyéb változás	panasz
1	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
2	nem	nem	nem nőtt		nem fürdővároshoz méltó
3	nőtt	nőtt	nőtt	rendezett	nincs
4	nőtt	nőtt	nem nőtt	esztétikus	zavarja az autó
5	nőtt	nőtt	nem nőtt		nincs
6	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
7	nőtt	nőtt	nőtt		nincs
8	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
9	nem	nem	nem nőtt		nincs
10	nőtt	nőtt	nőtt	rendezett	nincs
11	nőtt	nőtt	nem nőtt		zavarja az autó
12	nőtt	nőtt	nem nőtt		nincs
13	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
14	nőtt	nőtt	nőtt		nincs
15	nem nőtt	nem nőtt	nem nőtt	csillapodott a forgalom	nem megfelelőek a térkövek
16	kicsit nőtt	nőtt	nem nőtt	nyugodtabb az utca	magasak a bérleti díjak
17	nőtt	nem nőtt	nem nőtt	nem történt nagyobb változás	nem megfelelőek a térkövek
18	nőtt	nőtt	nem nőtt	vonzóbb mint volt	a térkövek színe túl monoton
19	nőtt	nőtt	nem nőtt	tartottak lakossági fórumot	a platánfák kivágása felbujdulást okozott
20	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat

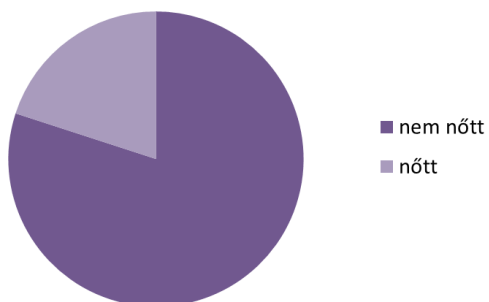
(forrás: saját gyűjtés)

Az eladók válaszaiból az látszik, hogy az utcának a forgalma megnőtt, viszont a vásárlók száma nem növekedett túlzottan. Ennek ellenére a válaszadók szerint rendezettebb és esztétikusabb lett a környezet a rehabilitáció után. Valószínűsíthető, habár a mintavételezés nem reprezentatív, hogy a forgalomművekedés a rendezettebb környezet eredménye, ami nem feltétlenül jár nagyobb vásárlási szándékkal. Az eladók megfogalmazták a felújítással kapcsolatos negatív észrevételeiket is, miszerint a burkolat nem minden esetben megfelelő kialakítású, ami korlátozhatja a mozgássérültek közlekedését. Emellett megemlítették, hogy nagyon magasak az utcára való kitelepülés bérleti díjai.

A Rákóczi Ferenc utcán adott válaszok:

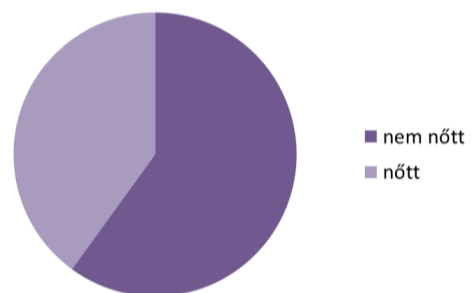
Rákóczi Ferenc utca					
	utca forgalma	utca színvonala	vásárlók száma	egyéb változás	panasz
1	nem nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
2	nőtt	nőtt	kis növekedés	nincs	jobb megoldás is lehetne
3	nőtt	nőtt	nőtt		nincs
4	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
5	nem	nem	nem nőtt		nincs
6	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
7	nőtt	nőtt	nőtt		nincs
8	nőtt	nőtt	nem nőtt		nincs
9	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
10	nőtt	nőtt	nőtt		nincs
11	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
12	nem	nem	nem nőtt		nincs
13	nőtt	nőtt	nem nőtt		nincs
14	nőtt	nőtt	nem nőtt		nincs
15	nőtt	nőtt	nőtt		nincs
16	nőtt	nőtt	nőtt		nincs
17	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat
18	nőtt	nőtt	nőtt		nincs
19	nőtt	nőtt	nőtt		nincs
20	nőtt	nőtt	nem nőtt		térburkolat

(forrás: saját gyűjtés)

Az Erzsébet kir. utca vásárlóinak száma

(forrás: saját gyűjtés)

A Rákóczi F. utca vásárlóinak száma

(forrás: saját gyűjtés)

A táblázatból és grafikonokból látszik, hogy a boltok és vendéglátóhelyek forgalma elenyésző számban, de nőtt. Valószínűsítjük, hogy ez a kicsi növekedés a felújításnak, illetve az ezzel kapcsolatos környezetváltozásnak tudható be. A Rákóczi Ferenc utcán észlelhető jobb helyzet valószínűleg a motoros forgalom kizárásának eredménye.

Az ingatlanárak változásai²⁹

A terepmunka végzésénél több ingatlanirodát is felkerestünk, ezek közül az Exclusive Ingatlaniroda segített nekünk egy strukturált interjú keretében.

Hévízen az utóbbi években megfigyelhető volt egy értéknövekedés az ingatlanpiacon. Nagyon kevés kárral járt a felújítás az üzletek szempontjából, hiszen az építkezések alatt biztosítva volt a kereskedőknek a boltjukhoz való hozzáférés. Nem kellett megszakítaniuk a munkát.

A rehabilitáció hatott az ingatlan piac növekedésre, viszont az utóbbi években észlelt értéknövekedés nem csak a rehabilitációnak köszönhető. Az első orosz turisták 2009-ben jelentek meg, és azóta évente megduplázódott a számuk, ami azt eredményezte, hogy a rendelkezésre álló ingatlanállomány nagyon gyorsan felértékelődött. Hévíz városa a gazdasági világválságot is többnyire az új befektetők miatt fél év alatt átvészelte. Biztosan hozzásegített a rehabilitáció az értéknövekedéshez, de nincsen rá adat, hogy milyen mértékben.

Különbözőbb fejlesztést a rehabilitáció az ingatlaniroda tudomása szerint nem indukált. Ez alól kivételt képez a Mirage Hotel és a földszinti üzletek fejlesztése, amit a sétálóutca kiépítése generálta. Megjelentek viszont ezeken a területeken luxusboltok, amelyek az új rétegeket szolgálják ki. Ezek a boltok az átlag boltterülethez képest sokkal nagyobbak, a bérleti díjaik is drágábbak, nagyságrendileg 40-50 €/m²/hó, míg a többi butik bérleti díja 20-25 €/m²/hó. Ezek a rehabilitáció előtt 15 €/m²/hó körül mozogtak. A nagyparkoló menti üzletsoron 8 €/m²/hó az áruk, míg a Flavius Üzletházban 8,5 €/m²/hó. A rehabilitált területen a lakások eladási ára 1300-1650 €/m² áron kelnek el a használt lakások, míg az új építésűek 2000-2200 €/m² áron. Egy 20-30 m² apartmanok bérleti díja a belvárosában 30-50 €/2 fő. Ezért az összegért a külső területeken 40-50 m²-es lakást lehet kapni.

²⁹ Interjú az Exclusive Ingatlaniroda munkatársával, 2014.08.27.

Az adatokat a könnyebb megértés végett az alábbi táblázatok összegzik.

Az üzletek bérleti díjai:

	Nagyparkoló menti üzletsor	Flavius Üzletház üzletei	Belvárosi üzlet a rehab. előtt	Belvárosi üzlet a rehab. után	Belvárosi üzlet luxusüzlet
Bérleti díj [€/m ² /hó]	8	8	15	20-25	40-50

(forrás: Exclusive Ingatlaniroda)

Lakásárak a városban:

	Használt lakások a belvárosban	Használt lakások a külső részeken	Új építésű lakások a belvárosban	Új építésű lakások a külső részeken
Négyszétméter ár [€/m ²]	1300-1650	900-1500	2000-2200	1700-1900

(forrás: Exclusive Ingatlaniroda)

A bérelt apartmanok árai:

	Belvárosi bérelt apartman	Külső részeken levő bérelt apartman
Ár [€/2 fő/éj]	30-50	16-20

(forrás: Exclusive Ingatlaniroda)

Az utóbbi években a nemzetközi turizmusnak köszönhetően az apartmanok nem keresettek a városban. Hévízen átlagosan egy vendég 11,5 éjszakát tölt, míg Budapesten 3,5 éjszakát. A gyógyturizmus a tóban és a kórházakban folyó gyógykezelésen alapszik, aminek a javasolt időtartama legalább két hét. Ezért alakult úgy, hogy Hévízen egy átlagos turista 11,5 napot tölt. A vendégek ezért inkább a szállodákat preferálják. Mivel a kezelés általában két hét, az embereknek a kényelem szempontjából kevésbé előnyös az apartman, mint a szállodai szoba teljes ellátással.

Funkciók változása a köztereken

Abból a szempontból, hogy a köztér rehabilitáció hatással volt-e a szolgáltatások változásaira fontosnak tartottuk megvizsgálni, hogy a felújítás óta változtak-e a földszinti funkciók. Ennek vizsgálatához Vasas Ottó Balázs, építésügyi és tervtanácsai ügyintéző volt segítségünkre, akitől megkaptuk a köztér rehabilitáció tervdokumentációját. Az

állapotfelmvételi tervlapon látszik, hogy az utcát milyen földszinti funkciók övezik. A jelenlegi állapotot Nagy Ágnes és Pokol Júlia hallgatótársaink által készített felmérésekből tudtuk meg. A két térképet összevetve meg tudtuk állapítani, hogy mely funkciók változtak a rehabilitáció óta, és melyek szűntek meg.

Ezek a változások az alábbi térképen láthatók:

(forrás: saját megállapítás az állapotfelmvételi tervlap, a burkolatkiosztási tervlap és Nagy Ágnes és Pokol Júlia jelenlegi funkcióterképe alapján)

A felújított köztereket övező földszinti funkciók változásai

A kivitelezést megelőző állapotfelvételi tervlap és a jelenlegi állapotot ábrázoló térképek között az előző oldalon található térképen szereplő különbségeket vettük észre. Habár bizonyítani nem tudjuk, hogy a földszinti funkciókban fellépő változások a köztér rehabilitáció eredményei lennének, láthatjuk, hogy az elmúlt 3-4 évben intenzív változások mentek végbe a belvárosban. Valószínűsíthetjük, hogy a folyamatosan növekvő külföldi turisták mellett ezért a köztér rehabilitáció is egy bizonyos mértékben generálta a változásokat.

2. hipotézis - A köztér funkcionálisan kielégíti-e a köztéri elvárásokat?

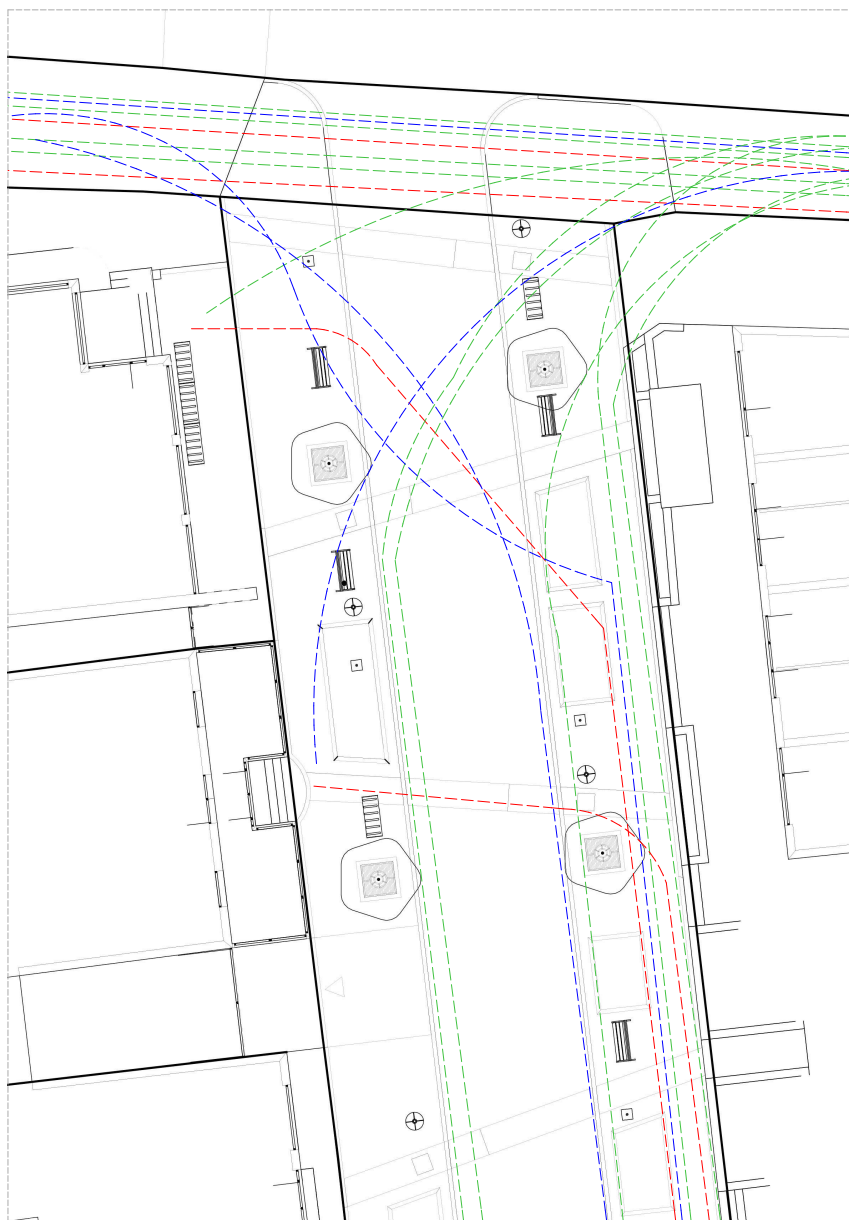
Hogy erre a hipotézisünkre választ kaphassunk, videofelvételeinket tanulmányoztuk, amiket a tábor során végeztünk. Mivel a tábor során még nem alakult ki bennünk a végleges hipotézis, igyekeztünk minél több területet lefedni a felvételekkel és különböző szituációkat, helyzeteket megörökíteni, hogy a későbbiekben minél több hasznos információnk legyen. A tanulmányozást a felvételek megtekintésével kezdtük, majd az érdekes helyzeteket, köztéri mozgásokat megpróbáltuk papíron ábrázolni, végül így jöttek létre a következő ábrák, amelyeken a fontosabb csomópontokat ábrázoljuk a közterek közül. Hat helyszínt választottunk ki, a Gróf Festetics György teret, a Festetics tér és a Rákóczi utca találkozását, a Festetics tér és az Erzsébet királyné utca találkozását, az Erzsébet királyné utcát, a Rákóczi Ferenc utcát és a Széchenyi út és a Rákóczi utca találkozását. Az ezeken a helyeken készült videókból 5 perces felvételeket elemeztünk. Ábrázolásmódban segítségünkre voltak különböző irodalmak, de szerettünk volna sajátos grafikára is törekedni. 3 fő csoportot különböztetünk meg az ábrákon, a nőket - piros, férfiakat - kék és a csoportos közlekedőket - zöld. A különböző szituációkban különbözőképpen történnek a használók mozgásai, úgy gondoltuk, hogy ezeknek a mozgásoknak a lekövetésével sok minden kiderülhet a közterek használatával kapcsolatban. A következőkben ezeket elemeztük öt perces időintervallumokon keresztül. Fontos megemlíteni, hogy habár a gyalogosokat több szempontból is vizsgáltuk, sűrűség, gyorsaság, köztér használati mód, ezeken az ábrákon kizárólag a közlekedésüket jelöltük, irányukat, gyorsaságukat nem tüntettük fel, mivel arra voltunk kíváncsiak, hogyan használják a köztereket. A felvételek különböző időpontokban készültek.

1 – Rákóczi Ferenc utca és Széchenyi út találkozása

Az első ábrán talán a legegyszerűbb szituációval találkozhatunk, a T csatlakozásnál Hévíz egyik főútja, valamint a nemrég rehabilitált sétáló utca találkozása látható. Fontos megemlíteni, hogy a sétáló utca elején üzletek találhatók, de elenyésző számban. Itt került kialakításra egy bankfiók és egy Turinform is. Jól leolvasható, hogy a legnagyobb gyalogosforgalomnak a Széchenyi főút van kitéve, illetve látható, hogy a sétáló utca keleti oldalán közlekednek a legnagyobb számban, ez valószínűleg a butiksoroknak tudható be, hiszen a zöme azon az oldalon található. Érdekes megfigyelni a már említett

tervezői szándékot, vagyis a burkolati sávokat, hogy mennyire követik irányukat a közterhasználók. Találhatunk rá példát ezen az ábrán, azonban elmondható, hogy a gyalogosok zöme nem követik ezeket a sávokat. A sávok jellemzően sötétebb szürke burkolattal lettek kialakítva, azonban az utca egésze a szürke árnyalatait követi így úgy gondoljuk, hogy ezek a sávok nem emelkednek ki az utca alapszínei közül és talán ezért sem lett sikeres kialakításuk. Továbbá fontos megemlíteni, hogy habár az utca egésze sétáló utca, a használók azonban mégis az utca szélső oldalai felé húzódnak a közlekedés alatt.

Rákóczi Ferenc utca eleje

forrás: saját szerkesztés

2 – Rákóczi Ferenc utca közepe

A második ábrán ugyanezen utca folytatását ábrázoltuk. Észrevehető, hogy a legnagyobb intenzitású gyalogos forgalom ismételten az utca keleti oldalán bonyolódik le, itt jellemzően az utcára kitelepedett ruhaboltok, ajándékboltok találhatók, valamint egy lényeges üzlet, egy zöldséges. Az ábráról leolvasható, hogy a legnagyobb vásárolói forgalom öt perc alatt a zöldségesnél bonyolódott le, valamint az is látható, hogy az üzletsoron a gyalogosok inkább csak nézelődtek, nem vásároltak. Érdekes azonban, hogy itt az utca közepén a gyalogos forgalom már a gyalogos utca adottságait is kihasználja, tehát bejárja a gyalogos tengelyt, azonban a nyugati résznél láthatjuk, hogy nem jelentős a forgalom, ennek oka valószínűleg az, hogy ott egy bizonyos sávban nem lettek kialakítva üzletek, így nem vonzza a gyalogosokat semmi azon az oldalon. A már említett burkolati sávok itt is fellelhetők, azonban úgyszintén elmondható, hogy nem követik ezeket az irányokat a gyalogosok.

Rákóczi Ferenc utca közepe

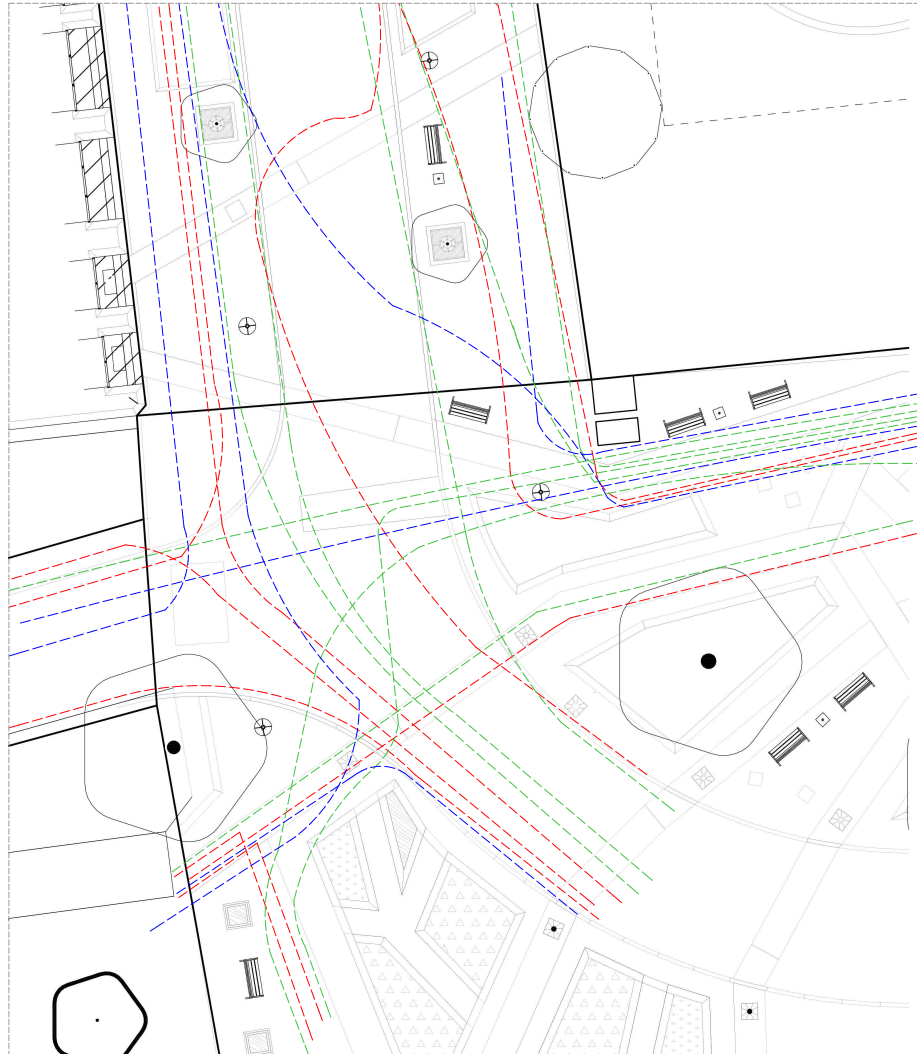

forrás: saját szerkesztés

3 – Rákóczi Ferenc utca és Gróf Festetics György tér találkozása

Korábbi fejezetünkben már említettük, hogy a Festetics György tér fontos megérkező pont Hévíz életében, de jelentős áthaladó forgalmat is magának tudhat, hiszen a sétáló utcák erre a térre torkollanak, valamint innen indul a Schulhof Vilmos sétány, mely a gyógytóhoz vezető út is egyben. A téren egy közkedvelt kávézó-cukrászda is található, a Rózsakert, mely a rehabilitációval egyidejűleg lett felújítva. Látható, hogy a gyalogos forgalom jelentős része a Rózsakert Étterem előtt történik, mely csak megerősíti az elmondottakat. Leolvasható továbbá az ábráról, hogy a Rákóczi Ferenc utca elején a gyalogosok a tengely egészét bejárják, hiszen itt mindkét oldalon butiksor található. Ahogyan korábban is említettük, a téren egyirányú autós forgalom haladhat át, ennek ellenére az ábra jól mutatja, hogy a gyalogosok nem minden esetben veszik figyelembe az autós utat, sok esetben azon keresztül haladnak át vagy követik az ívét. Úgy gondoljuk, hogy ennek oka valószínűleg a már említett színvilág, tehát nem kontrasztosak a színek, valamint a gyalogos forgalom mentén alacsony magasságú padka van, mely beleolvadhat a gyalogos sávba, illetve a sok gyalogos felület miatt a gyalogos használók maguknak tudják a tereket. Ezt fokozza, az is, hogy habár van autós forgalom a téren, de csillapítva van az intenzitása. A téren különböző formájú magasított virágágyások is kialakításra kerültek a felújítást követően, látható azonban, hogy a gyalogosok nem használják a közöttük lévő sávokat, jobban preferálják a már említett autós forgalom ívét. Véleményünk szerint a magasított virágágyás miatt nem átláthatóak a sávok, ezért inkább a jobban átlátható részeken közlekednek a gyalogosok.

Gróf Festetics György tér és Rákóczi Ferenc utca találkozása

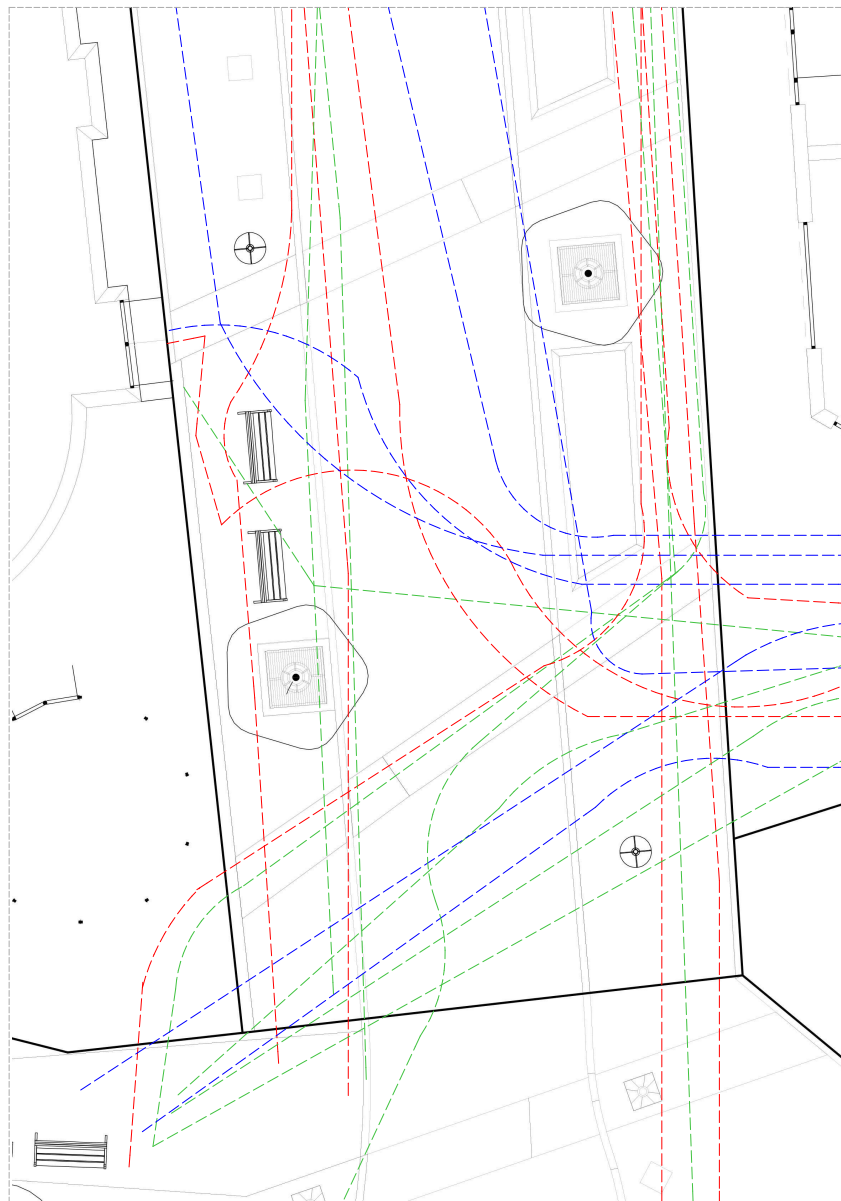

forrás: saját szerkesztés

4 – Erzsébet királyné utca és a Deák tér találkozása

A gyalogos övezet másik jelentősebb utcája az Erzsébet királyné utca, mely a Rákóczi Ferenc utcával szemben, nem csak a gyalogosokat szolgálja ki, hanem egyirányú autós forgalom is áthalad rajta. A térképen látható, hogy a gyalogosforgalom az utca két szélén zajlik többnyire, de használják a középső autós forgalomra kialakított egysávos utat is. Jelentősebb átjárás van a Deák tér fele, tudni kell, hogy ebbe az irányba kell menni a buszpályaudvar felé illetve a Kölcsey Ferenc utca felé is. A Deák tér fele valamint a térről a Gróf Festetics tér felé is az autós forgalmú úton keresztül közlekednek a gyalogosok, erre a használati módra feltételezhetők a korábban tárgyalt burkolati anyaggal kapcsolatos felvetések, a padka kialakítása, és, hogy a használók maguknak tudják a környező tereket, nem foglalkozva az áthaladó autós forgalommal.

Erzsébet királyné utca és Gróf Festetics György tér találkozása

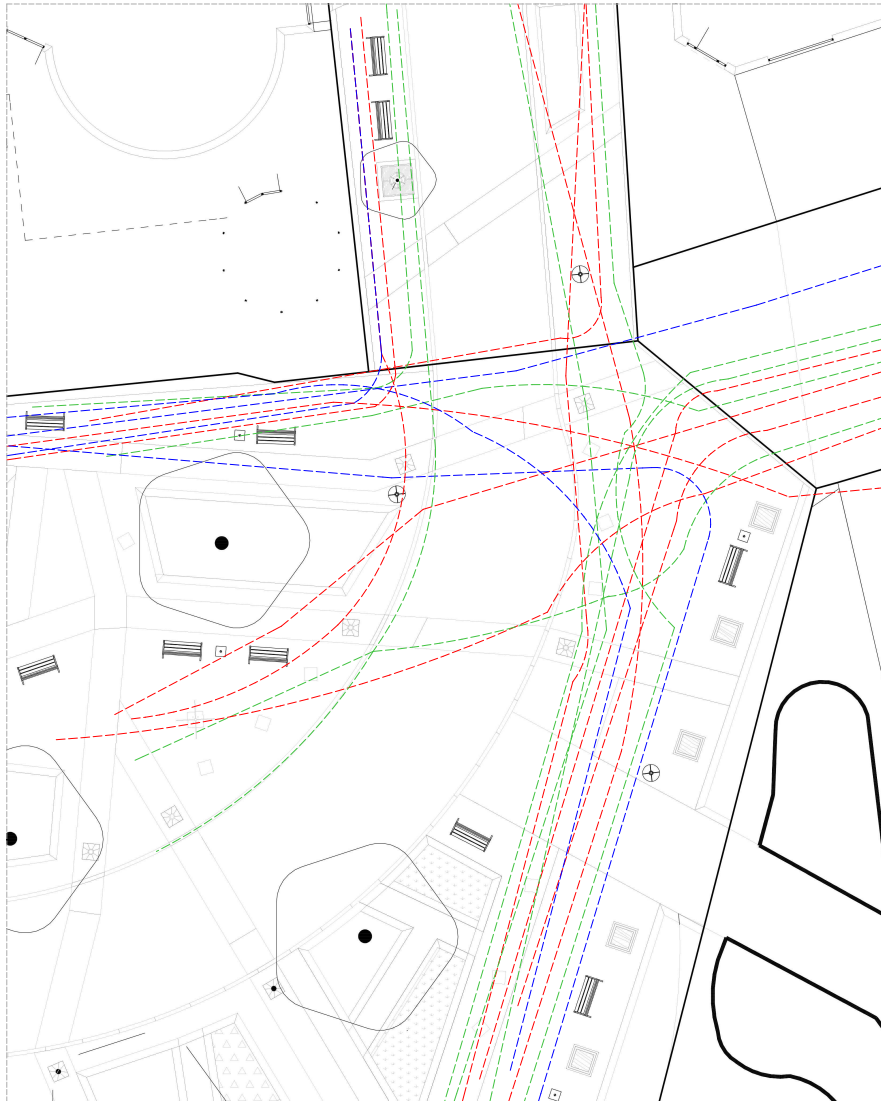

forrás: saját szerkesztés

5 – Erzsébet királyné utca, Deák Ferenc tér és a Gróf Festetics tér kapcsolata

Ez a vizsgálat megegyezik az előző csomóponttal csak kicsit nagyobb léptékben láthatjuk a mozgásokat. A legszembeűnőbb ebben a szituációban, hogy a gyalogos forgalom számára népszerű átjáró a három köztér találkozása, illetve, hogy a burkolati sávoknak, mely az egész rehabilitált területen megjelenik, nincs nagy hatása a használók irányítására. A legnagyobb intenzitású gyalogos forgalom továbbra is a Deák tér felé, felől történik, de sokan közlekednek a már említett Rózsakert Étterem előtt is.

Erzsébet királyné utca, Deák Ferenc tér és Gróf Festetics György tér találkozási

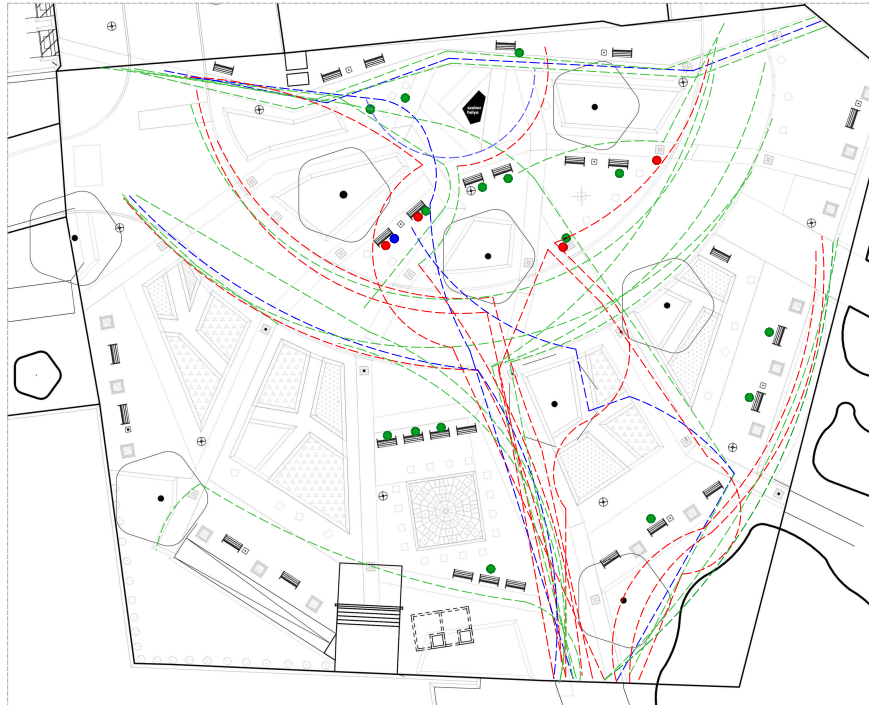

forrás: saját szerkesztés

6 – Gróf Festetics György tér

Utolsó ábránk Hévíz legfontosabb terére fókuszál, itt nem csak az aktív, hanem a passzív használókat is feltüntettük. Nagyon szépen kirajzolódik a mozgásokból a tér belső illetve külső gyűrűje. Láthatjuk, hogy a gyűrűk mentén mozognak többnyire a gyalogosok különböző irányokba. Nagyobb csoportok mozgása a sétány felől, felé történik a szökőkút mellett, innen tárul fel a tér belső gyűrűje, mely az autós forgalom számára lett kialakítva. A Rózsakert felőli gyűrűmagban aktívabb mozgások figyelhetők meg, bejárják a sétálók a teret, itt nagyobb szerep jut a kialakított irányító sávoknak. Érdekes megfigyelni, hogy a magasított virágágyásokkal közrefogott útvonalakat továbbra is elkerülik a gyalogosok, inkább a számukra biztonságosabb, átláthatóbb útvonalakat választják. De láthatjuk, hogy a tér ezen részén passzív használók sincsenek, inkább a szökőkút környékén valamint a Rózsakert felé eső belső magban ülnek szívesebben le az emberek.

Gróf Festetics György tér

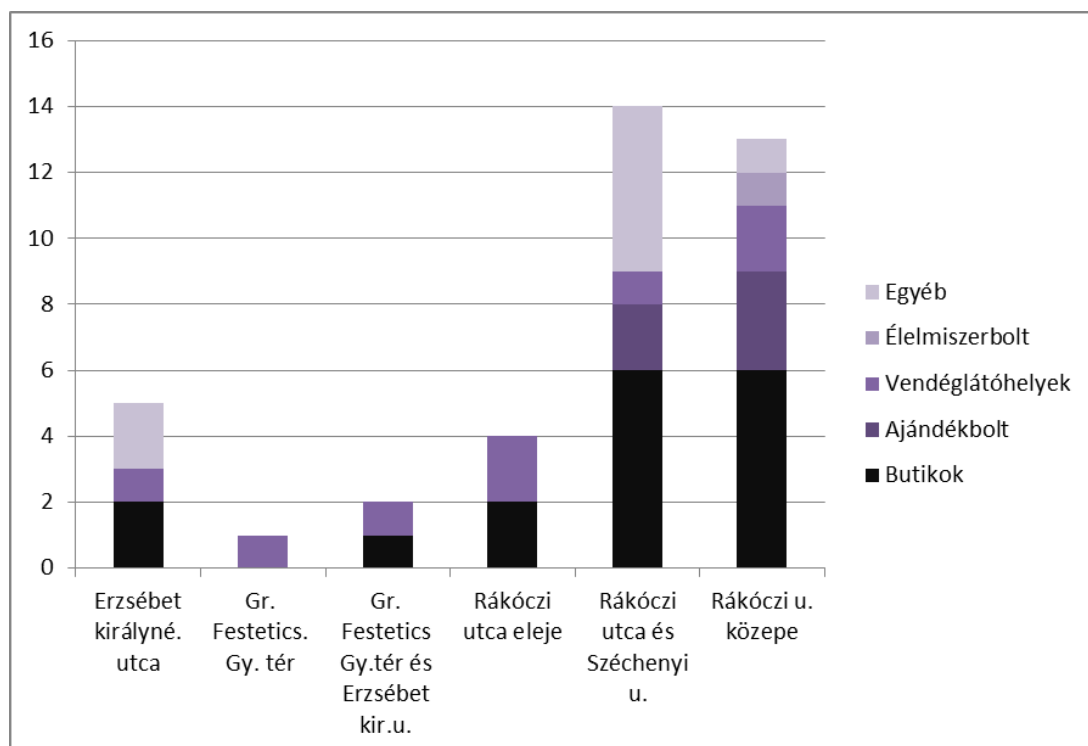

forrás: saját szerkesztés

A rehabilitált belváros fizikai környezetének elemzése

A kutatás során a videokamerával felvett köztér szakaszokról adatlapot készítettünk. Az adatlapokon összegyűjtöttük a térszakaszok fizikai jellemzőit, valamint az emberi használatra vonatkozó sajátosságokat. A fizikai térre vonatkozó szempontok a következők voltak: üzletek és vendéglátóhelyek arányai, a köztér feltárulásának módja, a látványkorlátozás elemei, a sétálók kényelmét szolgáló elemek.

Először a gazdasági szempontokat vettük figyelembe. A Pro Regio Ügynökség által kiadott Fő utca kézikönyv szerint akkor tud jól működni egy fő utca mint bevásárló utca, ha plázaként értelmezzük. Ha változatossá tesszük az utca kínálatát, és vegyesen találhatók az utcán üzletek, vendéglátóhelyek és szolgáltatások, akkor az önmagában sétálást generál. Fontos, hogy az utcák végén megjelenjenek ún. mágnespontok, amelyek generálják a sétálást. Mivel a Fő utca kézikönyv által ajánlott üzletek nem érvényesíthetők Hévíz belvárosára, sajátos szempontok szerint állítottuk fel az értékelésünket. A megfigyeléseink alapján 5 csoportra osztottuk az üzleteket és szolgáltatásokat. Ezek a csoportok: butikok, ajándékboltok, élelmiszerboltok, vendéglátóhelyek és az egyéb kategória.

(forrás: saját gyűjtés)

A fenti grafikonon látszik, hogy mely köztérreszleteken található a legváltozatosabb funkcióegyüttes, valamint milyen számban vannak jelen az adott köztereken. A Fő utca kézikönyv alapján feltételezhetjük nem reprezentatív mintavételezés mellett, hogy a Rákóczi utca a gyalogosok által legközkedveltebb köztér.

(forrás: saját gyűjtés)

Hévíz belvárosának mágnespontjai

Megvizsgáltuk, hogy a sétálóutcák végein milyen mágnespontok alakulnak ki. A Rákóczi és az Erzsébet királyné utca a Gróf Festetics György térben ér véget, ami megfelel egy sétálási célnak. A tér találkozási és pihenő pont egyaránt. Itt található a kórházak bejárata, a Rózsakert Étterem, és a tóhoz vezető sétány kezdeménye. Az utcák másik végén nem található semmilyen mágnespont, ami elérendő célként működne a sétálók szempontjából. Ebből a nézőpontból nem a legjobb az utcák helyzete. Feltételezzük, hogy a második ütemben megvalósuló köztér rehabilitáció során a Kölcsey Ferenc utca felújítása sikeresebb lesz, hiszen mindkét végén megjelenik egy-egy mágnespont, egyik végén a Gróf Festetics György tér, másik végén pedig a nagy parkoló az üzletsorokkal és egy cukrászda az utca végén.

A felújított közterek feltárulási módjait az alábbi táblázatban szemléltetjük:

	Erzsébet királyné. utca	Gr. Festetics. Gy. tér	Gr. Festetics Gy.tér és Erzsébet kir.u.	Rákóczi utca eleje	Rákóczi utca és Széchenyi u.	Rákóczi u. közepe
Tengelyes				X	X	X
Zárt						
Panorámás						
Sziluett	X	X	X	X	X	X
Keretezett						
Szűrt		X	X			

(forrás: saját gyűjtés a Fő utca kézikönyv alapján)

A városkép érzékelése szempontjából fontos a közterek feltárulási módjának vizsgálata. A táblázatból kiderül, hogy a közterek többnyire sziluettesen tárulnak fel, de az utcák tengelyes feltárással is rendelkeznek. A Festetics György tér a tó irányából a fáknak köszönhetően szűrten tárul fel. Ebből leszűrhető, hogy a terek messziről leolvashatók, kivéve a tó irányából. A térrendszere érthető és világos.

	Erzsébet királyné. utca	Gr. Festetics. Gy. tér	Gr. Festetics Gy.tér és Erzsébet kir.u.
Térképzés	arányai túl méretesek	arányos	arányos
Homlokzatok	nem egységes	nem egységes	nem egységes
Járósík minősége	megfelelő	megfelelő	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak be a látképbe	nem nyúlnak be a látképbe	nem nyúlnak bele a látképbe
Utcabútorok és növényzet	nem befolyásolják	nem befolyásolják	nem befolyásolják
	Rákóczi utca eleje	Rákóczi utca és Széchenyi u.	Rákóczi u. közepe
Térképzés	arányai túl méretesek	arányai túl méretesek	arányai túl méretesek
Homlokzatok	nem egységes	nem egységes	nem egységes
Járósík minősége	megfelelő	megfelelő	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak bele a látképbe	nem nyúlnak bele a látképbe	nem nyúlnak bele a látképbe
Utcabútorok és növényzet	nem befolyásolják	nem befolyásolják	nem befolyásolják

(forrás: saját gyűjtés a Fő utca kézikönyv alapján)

A kiválasztott hat tér látáskorlátozásainak alakulásai

A felső táblázatban látszik, hogy a Gróf Festetics György tér kialakításánál arányos a tér kialakítása. Nem túl nagy, és nem üres. A tér szinte minden pontját használják a gyalogosok. A sétálóutcák esetében az utcák túl szélesek. Habár a Festetics térhez képest nincs több járókelő az utcán, mégis az utca szélessége miatt elveszik a tömeg. Emellett nehezen lehet átlátni az utca egyik oldaláról a másikra.

A homlokzati kialakítás nem csak a belvárosban, de magában a városban sem egységes. A pályázás során felmerültek a homlokzatok egységesítései, amiben az önkormányzat 30%-os arányban támogatná az üzletek tulajdonosait, viszont ez nem valósult meg az össze nem értés miatt.³⁰

³⁰ Interjú Babics Tamás városfejlesztési osztályvezetővel

A szegélyező épületek sziluettje nem korlátozza az átláthatóságot, ahogy az utcabútorok és a növényzet sem. A közterek átláthatók és érthetők.

A közterek értékelése szempontjából fontos a sétálók kényelme. A Fő utca kézikönyv is ajánlja ezek vizsgálatát, viszont mi a vizsgálati szempontokat a hévízi viszonyokhoz alakítottuk. Az alábbi táblázat mutatja a megfigyeléseink eredményeit:

	Erzsébet királyné. utca	Gr. Festetics. Gy. tér	Gr. Festetics Gy.tér és Erzsébet kir.u.
Szintkülönbségek	nincsenek	nincsenek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	megfelelő, a mozgássérülteknek is	megfelelő, a mozgássérülteknek is	megfelelő, a mozgássérülteknek is
Irányváloztatásokra való készítés	utcaburk. szintjén	utcaburk. szintjén	utcaburk. szintjén
A pihenési lehetőségek	kényelmes padok	kényelmes padok	kényelmes padok
	Rákóczi utca eleje	Rákóczi utca és Széchenyi u.	Rákóczi u. közepe
Szintkülönbségek	nincsenek	nincsenek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	megfelelő, a mozgássérülteknek is	megfelelő, a mozgássérülteknek is	megfelelő, a mozgássérülteknek is
Irányváloztatásokra való készítés	utcaburk. szintjén	utcaburk. szintjén	utcaburk. szintjén
A pihenési lehetőségek	kényelmes padok	kényelmes padok	kényelmes padok

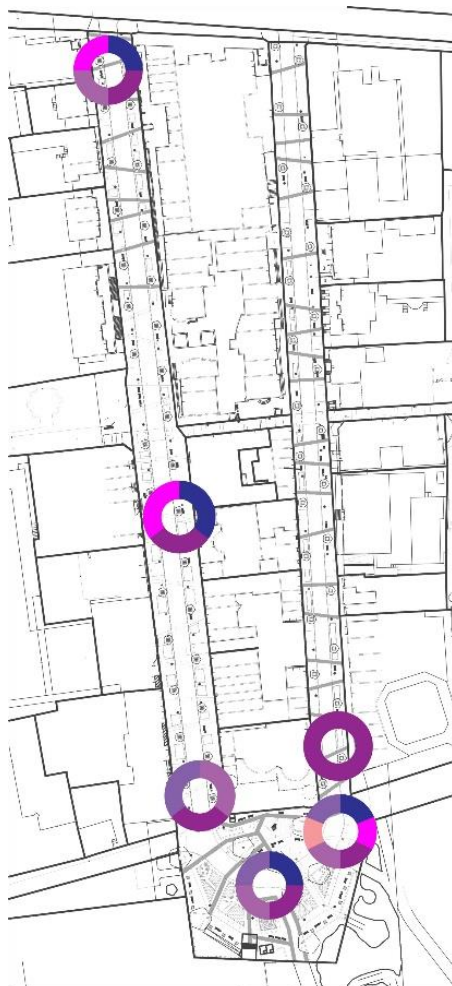
(forrás: saját gyűjtés a Fő utca kézikönyv alapján)

A kiválasztott hat tér sétálók kényelmét szolgáló elemek jellemzői

A sétálók kényelme szempontjából minden helyszín kialakítása kielégítő. Említésre méltó szintkülönbségeket nem tapasztaltunk. A járófelületek kényelmesek, a mozgássérültek is akadály nélkül használják. Az irányváloztatásokat a tervező burkolati szinten kívánta megoldani, viszont erről elmondható, hogy nem minden esetben működnek. Megfigyeléseink szerint, amelyeket a gyalogos mozgásokat ábrázoló térképek is mutatják, ott működnek, ahol tereket kapcsol össze a tervező. Egyéb burkolatváltási figyelemfelkeltések nem működnek. A pihenés lehetőségei jól megoldottak, a padok kényelmesek és kellő számban vannak jelen a közterek használói tekintetében.

3. hipotézis - A köztér rehabilitáció sikeres lett.

Harmadik és egyben utolsó felvetésünkre szintén nagy segítségre voltak a helyszínen készített különböző videofelvételek. Ezek visszanezése, elemzése alapján adatlapokat készítettünk, melyek alapjául a Hogyan varázsoljunk újjá egy közteret? című könyv szolgált, melyet korábbi fejezetünkben már kitárgyaltunk. A könyvben ismertetett, különböző szempontok szerint végig elemeztük a videofelvételeket és megnéztük az egyes utcákra vonatkoztatva az állításokat. Ennél a hipotézisnél felhasználtuk továbbá a tábor során mért adatokat, a gyalogosok gyorsaságát, sűrűségét, de az előző hipotézisnél általunk készített térképek is kiindulópontként szolgáltak.

(forrás: saját)

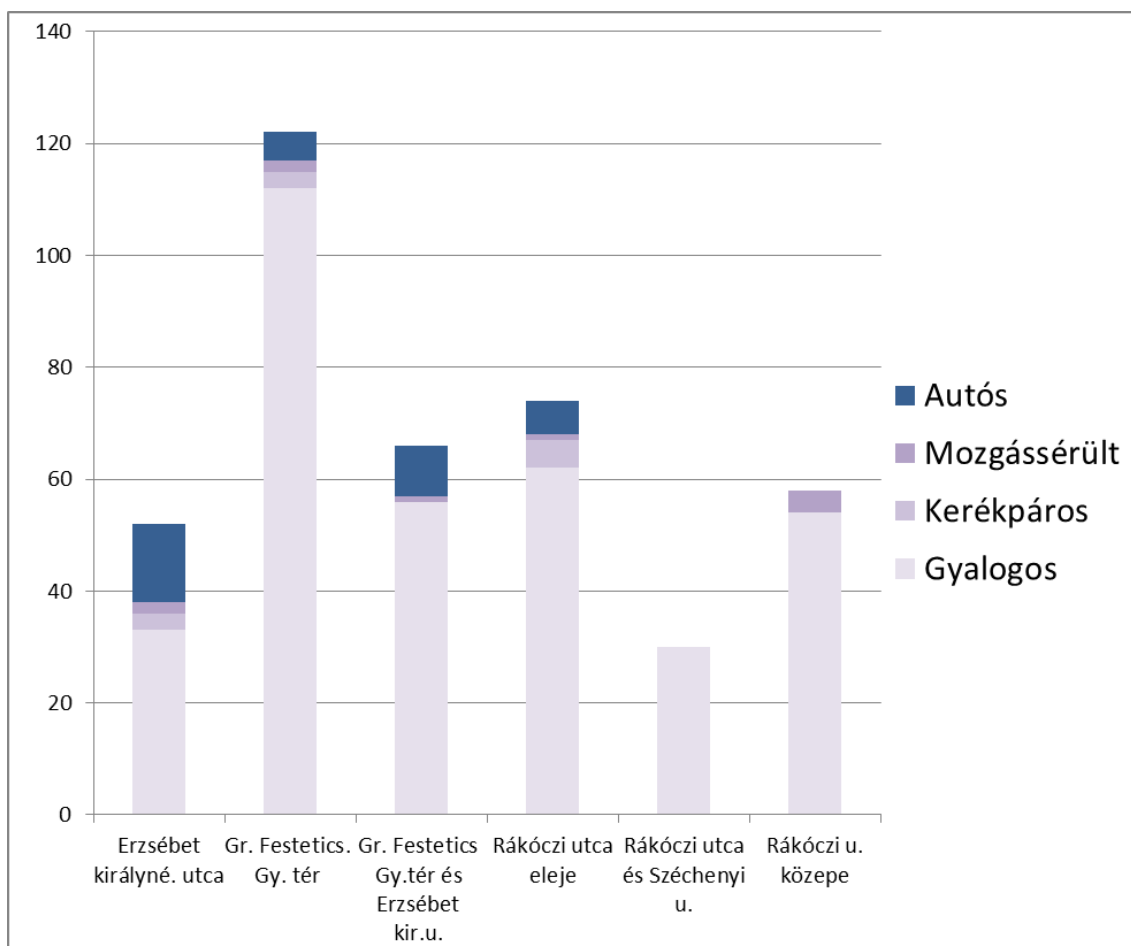
Hévízi rehabilitált köztereken
létrejövő tevékenységek – Rákóczi
Ferenc utca, Erzsébet királyné utca,
Gróf Festetics György tér

Megpróbáltunk a rehabilitált közterek fontosabb pontjaira fókuszálni, hogy minél kézzelfoghatóbb adatokat kapjunk, ezek a fontosabb helyzetek a második hipotézisünkben vannak szemléltetve térképeken keresztül. A sikeres köztér titka sok tényezőn alapul William H. Whyte szerint. Egyik, talán legfontosabb ilyen tényező, hogy a köztéren minél több tevékenység jöjjön létre természetes módon. Ezek a tevékenységek különböző arányban jelennek meg az általunk vizsgált területeken, melyeket a következő térképen igyekeztünk ábrázolni.

Az ábra segítségével jól leolvasható, hogy a Gróf Festetics György téren a különböző tevékenységek megtalálhatók, ha a nem is az egész térre vonatkoztatva, de egyes pontjaiban, vélhetően ez a tér elhelyezkedésének is betudható, de a tér kialakításának is nagy szerepe van, hogy a tevékenységekre meglegyen a természetes lehetőség. A leggyakoribb tevékenység az áthaladás, hiszen maga az utcák tengelyes kialakításuk révén készítetnek, hogy átmenjünk rajtuk. Tudjuk, hogy a gyógytóhoz a sétányon keresztül lehet legkönnyebben eljutni a városból, ami megint csak áthaladásra kényszeríti a gyalogosokat, így nem véletlen, hogy ezeken a területeken ez a tevékenység a legmeghatározóbb. A vizsgálatok alapján kiderült, hogy találkozási pontként talán csak a Festetics György tér funkcionál, hiszen itt vannak legjobban kialakítva azok a térhelyzetek, melyek megfelelőek a várakozásra, itt van lehetőségünk kényelmesen, nyugodtan leülni, belátni, átlátni a tereket. Gyakorlatilag a belváros találkozási csomópontjaként is említhetjük ezt a közteret. A találkozást erősíti, hogy a térre néz a Rózsakert Étterem, mely ideális találkahely társaságok, számára, tehát nem véletlen, hogy a tér egyben célpont, mint vendéglátóhely. A kávéház elhelyezkedése révén ideális üldögélésre, hiszen a kiépített teraszáról belátni az egész teret. Elmondható, hogy a tér egésze kialakítása révén alkalmas a sokféle passzív, aktív időeltöltésre, várakozásra, találkozásra, üldögélésre.

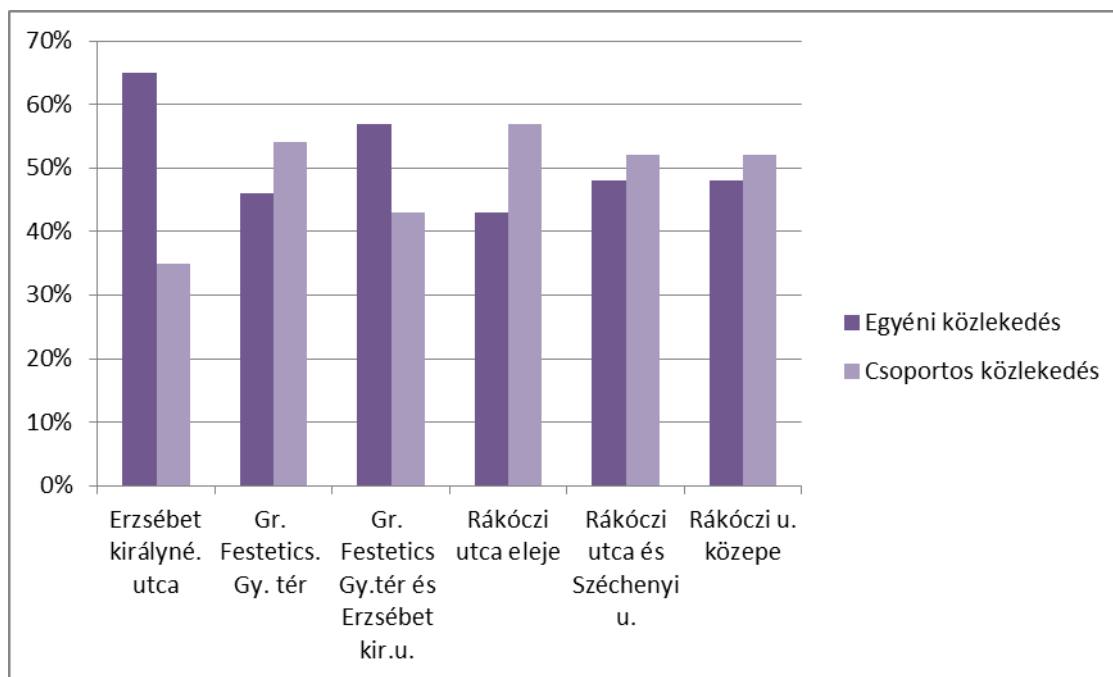
Hasonló módon jártunk el a közterek használóinak vizsgálatánál, megnéztük, hogy az egyes utcákat, tereket milyen módon szokták az emberek használni. A videofelvételek alapján kirajzolódott, hogy a legintenzívebb gyalogos forgalomnak a Gróf Festetics György tér van kitéve, úgy gondoljuk, ennek oka többnyire a tevékenységek okaival van összefüggésben. Említésre méltó, hogy mindegyik köztéren megjelennek a mozgássérültek, talán igazolható az a megállapítás, hogy mozgássérültekkel való találkozás akkor a legvalószínűbb, ha számukra a környezeti kialakítás megfelelő és biztonságos. Elmondható, hogy alapvetően a köztereken nem jellemző a kerékpárhasználat, azonban biztos forrásunk nincsen ezzel kapcsolatban, hogy mi az oka. Az autós forgalom azonban mindegyik utcát érinti valamilyen módon, itt talán a sétáló utca, a Rákóczi Ferenc utca lenne a kivétel, azonban az utca két végét érinti az autós forgalom.

(forrás: saját gyűjtés)

Az utcarészleteken megjelenő autósforgalom

A *Hogyan varázsoljunk újjá egy közteret?* című könyv szerint jobbak azok a közterek, amelyeken nagyobb a csoportok aránya az egyéni közlekedőkkel szemben. William H. Whyte dolgozta ki ezeket a tényezőket a könyvben. A videófelvételekből megszámoltuk, hogy hány csoportos és hány egyéni közlekedő halad át a kamera előtt 5 percen. A kiválasztott hat helyszín eredményeit összehasonlítottuk, és az eredményeket az alábbi grafikon szemlélteti:

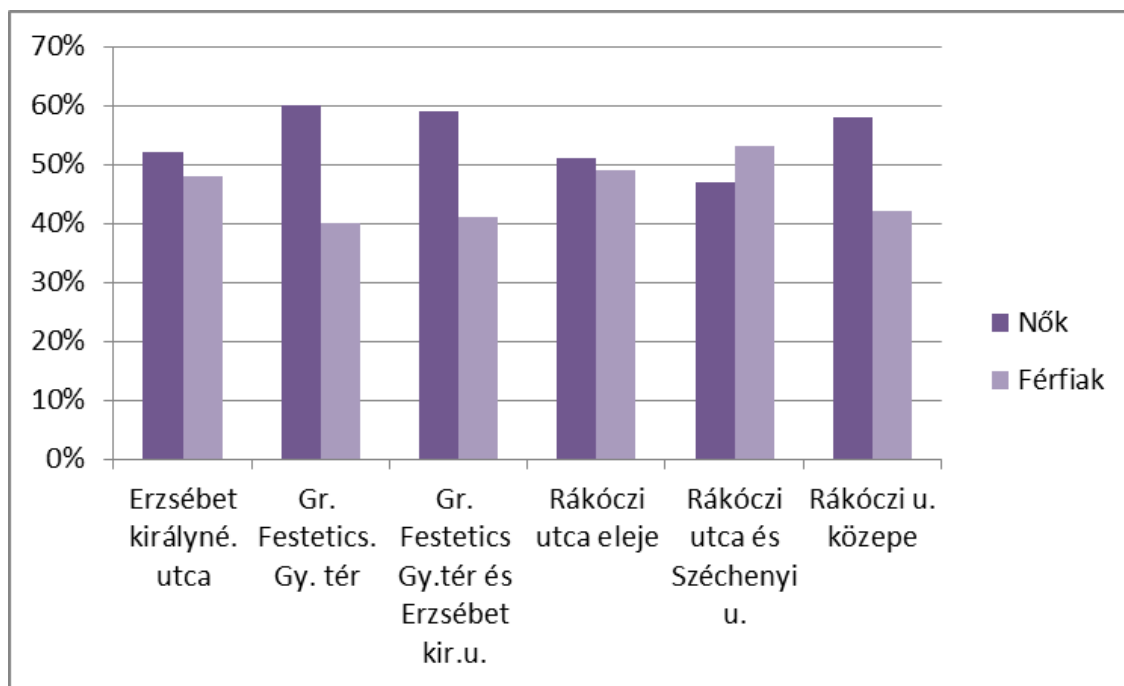

(forrás: saját gyűjtés)

Az egyéni és csoportos közlekedés arányai

A grafikonból látszik, hogy a csoportos közlekedés leginkább a Rákóczi Ferenc utcán van jelen. Észrevehetjük, hogy az Erzsébet királyné utcában viszont sokkal magasabb az egyéni közlekedők aránya, ugyanúgy az utca és Gróf Festetics György tér találkozásánál, mint az utca belső részében. Ennek oka lehet az átmenő autós forgalom jelenléte ezen a téren.

A könyvből kiderül az is, hogy a szerző szerint érdemes megvizsgálni a nők és a férfiak arányát a köztereken. Kijelenti, hogy azok a terek, ahol nagyobb a nők aránya, jobb köztérnek minősülnek, mivel a nők igényesebben választják meg azokat a tereket, amelyeken közlekednek és ahova leülnek. Véleményünk szerint ez az állítás nem támasztható alá tudományosan, de ennek ellenére végeztünk egy ilyen kutatást is, amelynek eredményei itt láthatók:

(forrás: saját gyűjtés)

A nők és férfiak aránya az adott köztereken

A grafikonokból kiderül, hogy a nők aránya szinte minden köztéren magasabb a férfiakénál. Nagyobb eltérések a Gróf Festetics György téren, a tér találkozásánál az Erzsébet királyné utcával és a Rákóczi utca közepén észrevehető. Ha feltételezzük, hogy helyénvalók William H. Whyte állításai a köztér sikerességével és a nők arányaival kapcsolatban, akkor elmondható, hogy a Festetics tér és a Rákóczi utca a legsikeresebb közterek a vizsgált minták közül. Kíváncsiak voltunk, hogy összefüggnek-e a boltok jelenléte és a nők aránya, viszont ez a kutatásunkból nem mutatható ki.

A sikeresség méréséből nem hagyható ki a korosztály. William H. Whyte szerint az a sikeres és jól működő köztér, ahol minden korosztály képviselteti magát, és közel arányosan részt vesz a köztér életében. Az erre vonatkozó eredményeket az alábbi térkép szemlélteti:

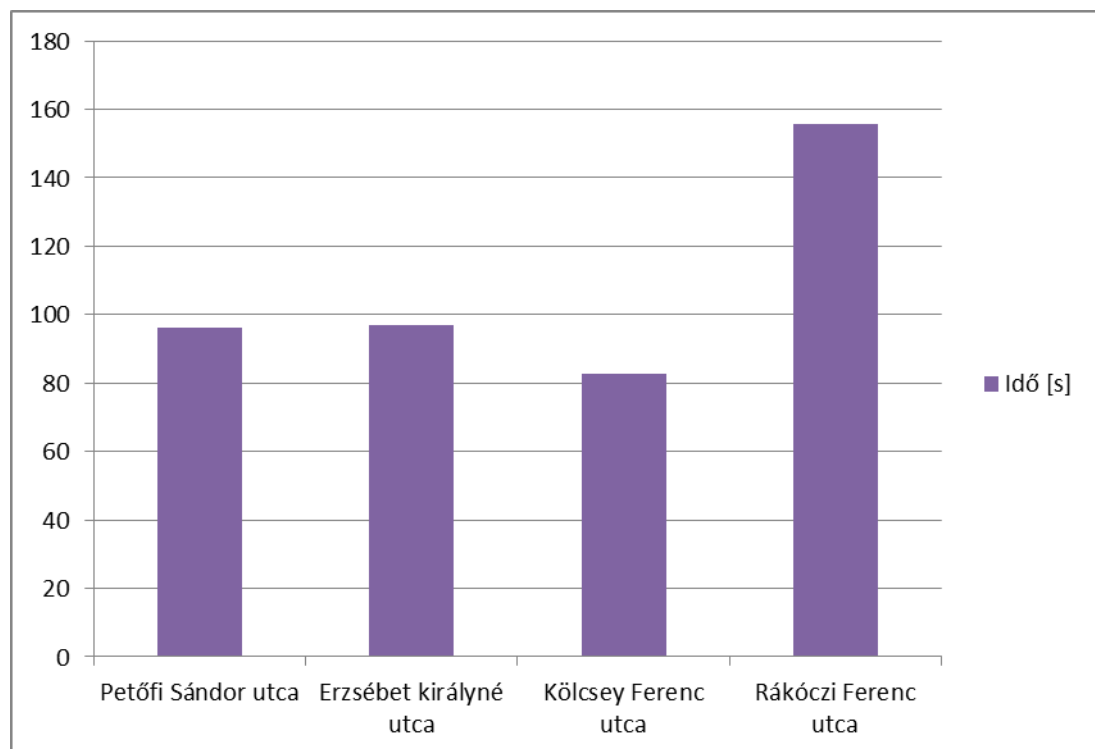

(forrás: saját)

A hat területen megjelenő korcsoportok megoszlása

A térképből az látszik, hogy szinte az összes köztérreszleten megjelenik minden vizsgált korosztály, viszont a hat minta közül a leginkább az egyensúlyos arányba a Gróf Festetics György tér mutat. Fontos, hogy egy közteret minden korosztály kedveljen. Azok a sikeres terek, amelyen minden korosztály megjelenik közel azonos arányban.

A könyv javaslatai mellett megvizsgáltuk, hogy különbözik-e az emberek sétálási sebessége a rehabilitált illetve a nem rehabilitált közterek között. Ehhez a kísérlethez négy utcát választottunk ki. A Rákóczi Ferenc, a Kölcsey Ferenc, az Erzsébet királyné és a Petőfi Sándor utcát hasonlítottuk össze. Egy 95 láb hosszú szakaszt határoztunk meg az utcákon, és lemértük, hogy húsz ember mennyi idő alatt teszi meg ezt a távot. A húsz mérésből átlagot vontunk, és összehasonlítottuk az eredményeket.

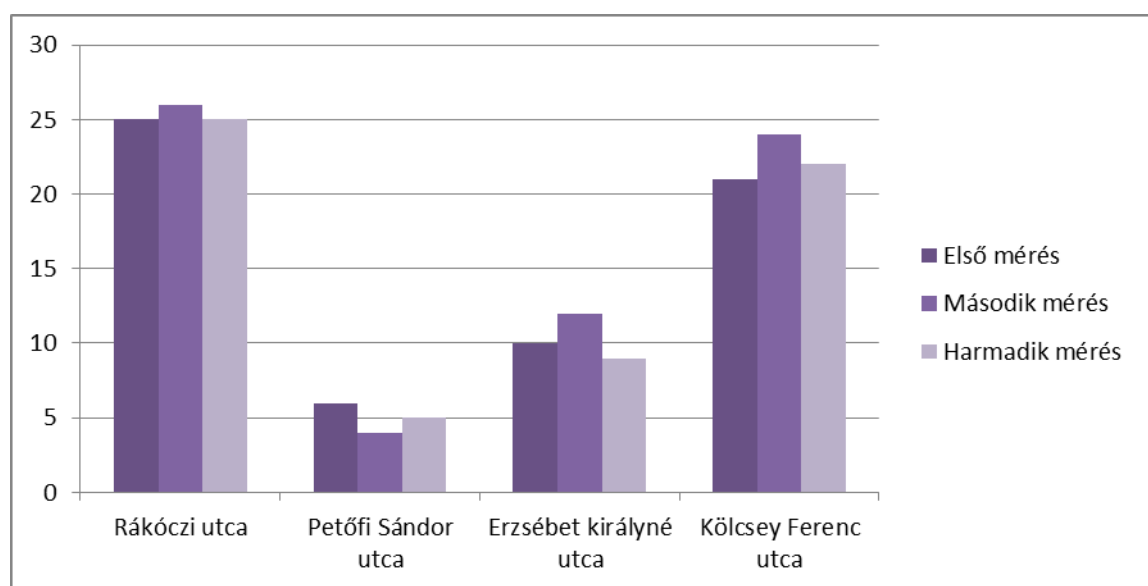
(forrás: saját gyűjtés)

95 láb hosszúságú szakaszon mért idő

Láthatjuk, hogy kimagaslóan hosszú idő alatt teszik meg a 95 méter hosszú távot a Rákóczi Ferenc utcán, míg a másik három utcán közel azonos eredményeket kaptunk. Habár a három eredmény szinte megegyező, mégis több időbe telik a használóknak a táv megtétele az Erzsébet királyné utcán. Véleményünk szerint ez annak köszönhető, hogy az Erzsébet királyné utcán az átmenő forgalom zavarja a sétálókat. Az

eredményekből azt szűrtük le, hogy az emberek azokon a tereken, ahol jól érzik magukat lelassítanak, és nem csak az áthaladásra koncentrálnak, tehát ténylegesen sétálnak és nem csak mennek valahova.

Az utcák kedveltségének vizsgálatánál egy másik kutatási módszerhez is folyamodtunk, amelyben 20 láb hosszú szakaszokat vettünk alapul. Megszámoltuk, hogy egy perc alatt hány ember halad át ezen a keresztmetszeten. A méréseket három különböző időközben végeztük, amelyekből szintén készítettünk egy grafikont.

(forrás: saját gyűjtés)

20 láb hosszú területen áthaladó emberek száma 1 perc alatt

Az ezt megelőző mérésekből várható volt, hogy a Rákóczi Ferenc utcán halad át az adott keresztmetszeten a legtöbb ember. Viszont meglepő volt számunkra, hogy az Erzsébet királyné utcán sokkal kevesebb ember halad át az adott keresztmetszeten, mint a Kölcsey Ferenc utcán. Habár nem reprezentatív mintákkal dolgoztunk, igazolódni látszik a második hipotézisnél megfogalmazott mágnespont elmélet, amely szerint egy utcán akkor várható intenzív gyalogos forgalom, ha a két végpontján egy-egy mágnespont helyezkedik el. A Kölcsey utca, habár még nem került felújításra rendelkezik ezzel a két ponttal, amelyek egyik oldalon a Gróf Festetics György tér és a tó, a másik oldalon pedig a nagyparkoló és a mellette lévő üzletsor.

Konklúzió

A várt eredményekkel ellentétben a rehabilitált közterek gyalogos forgalma nőtt, Ez nem egyenlő azzal, hogy az üzletek forgalma is, vagyis a vásárlók száma nem növekedett a felújítás hatására. Habár a mintavételezésünk nem reprezentatív, elmondható, hogy a használók, lakosok, turisták elégedettek a közterek rehabilitációjával.

A kutatásokból kiderül, hogy a belvárosban az ingatlan árak és bérletek magasabbak, mint a külső területeken. Ez azonban nem feltétlenül a rehabilitáció következménye, mivel az orosz turisták körében hasonló időszakban vált közkedveletté a város, amikor a felújítások történtek, így ez a nemzetközi fellendülés is sokban befolyásolja az ingatlanárak alakulását.

Az utóbbi években megjelent bizonyos funkcióváltozás a köztereket övező épületek földszintjein, amit habár bizonyítani nem tudunk, de elképzelhető, hogy csak részben, de a rehabilitáció is generálta.

Az elemzésekből kiderült, hogy a rehabilitált közterek népszerűek Hévíz életében, az emberek intenzíven használják őket. A mozgások a sétálóutcákon a butiksorok mentére korlátozódnak, míg a Festetics téren szétnyúlik minden irányba. A kutatásunkból arra jöttünk rá, hogy a butikok ellenére elmondható, hogy a sétálóutcák áramló terekként működnek, míg a Festetics tér egy megérkezési pontként funkcionál. Érdekes a tér helyzete, mivel érkezési és indító pontként is értelmezhető, mindemellett több útvonal kereszteződésében helyezkedik el. A használók kényelme a tereken teljes körű prioritást élvez. A fizikai környezete megfelelő kialakítású. A tervező szándéka, hogy a burkolatváltásokkal irányítsa a gyalogosokat. Ez a gondolat az utak kereszteződésénél, terek összekötésénél érvényesül, viszont más esetben nem.

A köztereken minden esetben több tevékenység jelenik meg. Ez különösen elmondható a Festetics térről, ahol a legváltozatosabb ezeknek az összetétele. A Festetics téren található a legtöbb gyalogos, és arányaiban itt jelennek meg a legkülönbélebb közlekedési módok. A csoportok és a nők arányát véve alapul a közterek közül a Festetics tér a legjobban működő, de a két a sétálóutca is viszonylag jól működik. Az utcák közül a Rákóczi utca a legsikeresebb, viszont bizonyítani nem tudjuk, de

valószínűsítjük, hogy a rehabilitáció második ütemének megvalósulása után a Kölcsey utca át fogja venni a vezető szerepet a sétáló utcák kedveltségének rangsorában.

A kutatásunk arra akar rávilágítani, hogy szükséges a köztér alakítások előtt előtanulmányok készítése. Az előtanulmányok azért fontosak, mert sok információval szolgálhatnak a tervezők munkájához. Ugyanilyen fontos utótanulmányokat végezni, amely bizonyíthatja a tervezést megelőző gondolatok hitelességét, illetve rávilágíthat az ezzel kapcsolatban felmerülő hiányosságokra, hibákra. Tapasztaltuk, hogy nem készülnek hasonló méretű magyar kisvárosokban hatástanulmányok a beruházások után. Ez alól kivételt Kőszeg képezett, ahol készítettek kérdőíves felmérést, viszont véleményünk szerint az effajta tanulmányozás nem ad megfelelő választ a beruházásról.

A dolgozatunk egy ilyen hatástanulmány lehetséges példáját mutatja.

Köszönetnyilvánítás

Először is szeretnénk köszönetet nyilvánítani a dolgozat megírásában Szabó Juliannának, PhD egyetemi docensnek, Varga Imrének, a BME Urbanisztika Tanszék mérnöktanárának és Szendrei Zsolt PhD hallgatónak.

A hévízi táborban nyújtott segítségekért, információkért hálásak vagyunk Babics Tamás városfejlesztési osztályvezetőnek. Kiemelten szeretnénk megköszönni a sok segítséget a kutatásunkat illetően Vasas Ottó Baláznak, az Építésügyi és Tervtanácsai Ügyintézőjének, aki rengeteg információval és anyaggal szolgált nekünk. Köszönjük Hévíz Önkormányzatának, hogy lehetőségünk volt egy hetet eltölteni a Bibó István Kollégiumban és Hévíz városában, ami elengedhetetlen volt a dolgozat megírásában.

Nem utolsó sorban a hévízi fotógyűjteményben nyújtott segítségért szeretnénk köszönetet nyilvánítani Szántó Endre helytörténésznek, valamint Földi Zsuzsának az operatív programokkal kapcsolatos fontos információkért.

Bibliográfia

Gehl, Jan

1971 - Life between buildings – Using Public Spaces, Koppenhága: The Danish Architectural Press

Gyáni Gábor

1998 - Az utca és a szalon, Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó

Hévíz Önkormányzata

2007 - Hévíz város Akcióterve, I. kötet, Hévíz: Polgármesteri Hivatal

Hévíz Önkormányzata

2008 - Integrált Városfejlesztési stratégia, Hévíz: Polgármesteri Hivatal

Kőrösi József

1871 - Előleges jelentés az 1870. évi január 1-jén történt pesti népszámlálás eredményéről, Pest: Fővárosi Statisztikai Hivatal

PPS

2008 - Hogyan varázsoljunk újjá egy közteret?, Budapest: Ökotárs Alapítvány

Pro Régió Ügynökség

2008 - Főutca kézikönyv, Budapest: Fő utca program

Somogyi Manó

1974 - Az Óbudai hajógyár munkásainak helyzete, Budapest: Kossuth Könyvkiadó

<http://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6zter%C3%BClet>, 2014. 10. 15.

http://palyazat.gov.hu/uj_magyarorszag_fejlesztési_terv, 2014.10.08.

Mellékletek

KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

I. Gr. Festetics György tér 2014.08.27. 15:00-15:05

Felújított:

igen

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	0
ajándékbolt	0
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagyaltozó, söröző stb.)	1
zöldséges	0
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	0

Feltárulás	Módja
Tengelyes	
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	X
Keretezett	
Szűrt	X

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	A tér méretei arányosak
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósík minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak be a látképbe
Utcabútorok és növényzet	az utcabútorok kényelmesek, a növényzet fák, bokrok

A sétálók kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	a mozgássérülteket nem korlátozza nagy mértékben
Irányváloztatásokra való készítés	a burkolatok szintjén elvértve működik
A pihenési lehetőségek	a pihenés lehetőségei biztosítottak

AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	112
Kerékpáros	3
Mozgássérült	2
Autós	5
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0
Motor, robogó	1

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	29
Csoportos	34
Nők	67
Férfiak	45

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	7
16-30	10
30-60	60
60+	34

A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	100
Célpont: vendéglátóhely	1
Célpont: bolt	0
Nézelődés	11
Találkozás	0
Üldögélés	17
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0
Egyéb	0

KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

I. Gr. Festetics György tér 2014.08.27. 17:50-17:55

Felújított:

igen

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	0
ajándékbolt	0
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagyaltozó, söröző stb.)	1
zöldséges	0
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	0

Feltárulás	Módja
Tengelyes	
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	X
Keretezett	
Szűrt	X

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	a térnek megfelelői arányai vannak
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósík minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak be a látképbe
Utcabútorok és növényzet	A padok kényelmesek, a szemetesek száma megfelelő

A sétálók kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	megfelelő, a mozgássérülteket nem korlátozza
Irányváltóztatásokra való készítés	burkolati síkon megjelenik, néhol működik
A pihenési lehetőségek	az utcabútorok kényelmesek, a növényzetet fák, bokrok

AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	79
Kerékpáros	0
Mozgássérült	1
Autós	7
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0
Motor, robogó	0

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	22
Csoportos	24
Nők	47
Férfiak	33

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	7
16-30	15
30-60	28
60+	30

A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	66
Célpont: vendéglátóhely	2
Célpont: bolt	0
Nézelődés	15
Találkozás	0
Üldögélés	3
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0
Egyéb	1

KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

I. Gr. Festetics György tér 2014.08.28. 15:16-15:21

Felújított:

igen

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	0
ajándékbolt	0
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagyaltozó, söröző stb.)	1
zöldséges	0
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	0

Feltárulás	Módja
Tengelyes	
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	X
Keretezett	
Szűrt	X

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	megfelelő arányú tér, a Rákócziánál kiszélesedik
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósík minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak bele a látképbe
Utcabútorok és növényzet	nem akadályozzák az átláthatóságok

A sétálóknak kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	megfelelő, nem korlátozza a mozgássérülteket
Irányváltóztatásokra való készíttetés	burkolati síkon jelenik meg, néhol működik
A pihenési lehetőségek	az utcabútorok kényelmesek, szemetesek megfelelőek

AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	85
Kerékpáros	0
Mozgássérült	0
Autós	3
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0
Motor, robogó	0

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	18
Csoportos	30
Nők	51
Férfiak	33

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	3
16-30	17
30-60	41
60+	25

A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	63
Célpont: vendéglátóhely	17
Célpont: bolt	0
Nézelődés	12
Találkozás	0
Üldögélés	3
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0
Egyéb	0

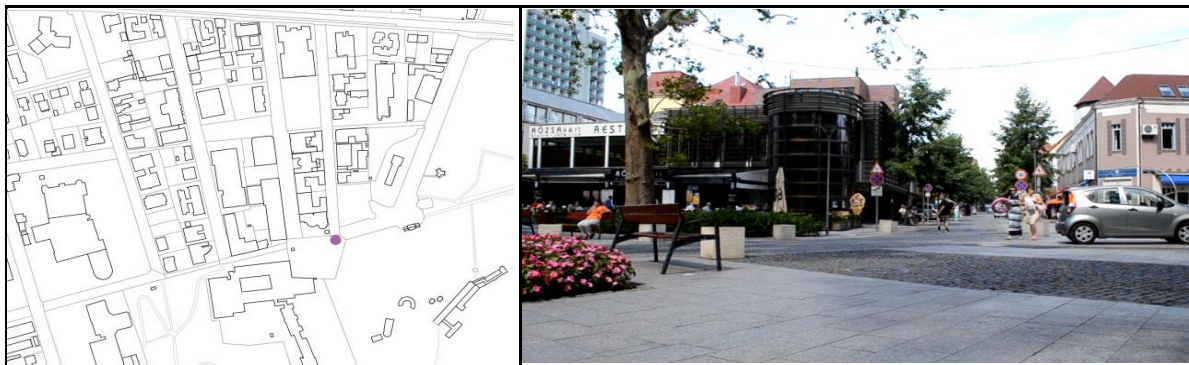
KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

I. Gr. Festetics György tér 2014.08.30. 13:05-13:10

Felújított:

igen

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	1
ajándékbolt	0
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagylatozó, söröző stb.)	1
zöldséges	0
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	0

Feltárulás	Módja
Tengelyes	
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	X
Keretezett	
Szűrt	X

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	a térnek megfelelő az arányai, az utcánál kiszélesedik
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósík minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak bele a látképbe
Utcabútorok és növényzet	az padok kényelmesek, a szemetesek száma megfelelő

A sétálók kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	megfelelő, a mozgássérülteket nem korlátozza
Irányváltóztatásokra való készítés	burkolati síkon megjelenik, néhol működik
A pihenési lehetőségek	az utcabútorok kényelmesek, a növényzetet fák, bokrok

AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	56
Kerékpáros	0
Mozgássérült	1
Autós	9
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0
Motor, robogó	0

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	24
Csoportos	18
Nők	34
Férfiak	24

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	0
16-30	3
30-60	22
60+	34

A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	57
Célpont: vendéglátóhely	2
Célpont: bolt	1
Nézelődés	4
Találkozás	1
Üldögélés	4
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0
Egyéb	0

KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

Kölcsey Ferenc utca 2014.08.28. 17:26-17:31

Felújított:

nem

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	4
ajándékbolt	2
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagyaltozó, söröző stb.)	0
zöldséges	0
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	0

Feltárulás	Módja
Tengelyes	x
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	x
Keretezett	
Szűrt	

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	a járda túl szűk ekkora gyalogos tömegnek
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósrák minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak be a látképbe
Utcabútorok és növényzet	az utcabútorok kényelmesek, a növényzet fák, bokrok

A sétálók kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	mozgássérülteket nem korlátozza nagy mértékben
Irányváltóztatásokra való készíttetés	nincsen
A pihenési lehetőségek	a pihenés lehetőségei biztosítottak

AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	75
Kerékpáros	0
Mozgássérült	0
Autós	0
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	11
Csoportos	64
Nők	53
Férfiak	22

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	5
16-30	23
31-59	35
60+	12

A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	25
Célpont: vendéglátóhely	14
Célpont: bolt	0
Nézelődés	30
Találkozás	4
Üldögélés	2
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0

KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

Kölcsey Ferenc utca 2014.08.28. 17:04-17:09

Felújított:

nem

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	4
ajándékbolt	2
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagyaltozó, söröző stb.)	0
zöldséges	0
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	0

Feltárulás	Módja
Tengelyes	x
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	x
Keretezett	
Szűrt	

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósík minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak be a látképbe
Utcabútorok és növényzet	az utcabútorok kényelmesek, a növényzet fák, bokrok

A sétálók kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	mozgássérülteket nem korlátozza nagy mértékben
Irányváltóztatásokra való készíttetés	nincsenek
A pihenési lehetőségek	pihenés lehetősége biztosított

AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	58
Kerékpáros	0
Mozgássérült	1
Autós	
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	14
Csoportos	44
Nők	36
Férfiak	22

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	3
16-30	9
31-59	34
60+	12

A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	27
Célpont: vendéglátóhely	0
Célpont: bolt	14
Nézelődés	17
Találkozás	0
Üldögélés	0
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0

KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

Park utca 2014.08.29. 09:52-09:57

Felújított:

igen

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	2
ajándékbolt	2
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagyaltozó, söröző stb.)	0
zöldséges	0
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	3

Feltárulás	Módja
Tengelyes	X
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	
Keretezett	X
Szűrt	

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	az utcának megfelelőek az arányai
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósrk minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak bele a látképbe
Utcabútorok és növényzet	kevés utcabútor található, de kényelmesek

A sétálókné kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	a járda és az útburkolat között van
Járófelületek kialakítása	a mozgássérülteket nem korlátozza
Irányváltóztatásokra való készítés	nincsenek
A pihenési lehetőségek	ritka esetben valósulnak meg

AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	32
Kerékpáros	2
Mozgássérült	0
Autós	11
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0
Motor, robogó	0

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	9
Csoportos	10
Nők	19
Férfiak	11

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	1
16-30	2
30-60	12
60+	16

A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	23
Célpont: vendéglátóhely	0
Célpont: bolt	3
Nézelődés	7
Találkozás	1
Üldögélés	0
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0
Egyéb	3

KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

Rákóczi utca 2014.08.28. 10.26-10.31

Felújított:

nem

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	2
ajándékbolt	0
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagyaltozó, söröző stb.)	2
zöldséges	0
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	0

Feltárulás	Módja
Tengelyes	X
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	X
Keretezett	
Szűrt	

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	egy kicsit széles a rajta levő forgalomhoz képest
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósík minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak bele a látképbe
Utcabútorok és növényzet	kényelmesek, a növényzet nem zavarja az átlátást

A sétálók kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	megfelelőek, nem korlátozzák a mozgássérülteket
Irányváloztatásokra való készítés	megjelenik az utcaburkolat szintjén, néhol működik
A pihenési lehetőségek	a padok kényelmesek, árnyékosak

AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	62
Kerékpáros	5
Mozgássérült	1
Autós	6
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0
Motor, robogó	0

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	15
Csoportos	20
Nők	29
Férfiak	28
	2

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	2
16-30	9
30-60	24
60+	25

A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	54
Célpont: vendéglátóhely	1
Célpont: bolt	0
Nézelődés	0
Találkozás	0
Üldögélés	2
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0
Egyéb	0

KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

Rákóczi utca 2014.08.28. 11.44-11.49

Felújított:

igen

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	6
ajándékbolt	2
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagyaltozó, söröző stb.)	1
zöldséges	0
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	5

Feltárulás	Módja
Tengelyes	X
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	X
Keretezett	
Szűrt	

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	az utca kicsit széles a gyalogos tömeghez képest
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósík minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak bele a látképbe
Utcabútorok és növényzet	nem korlátozzák az átlátást

A sétálóknak kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	megfelelőek, nem korlátozzák a mozgássérülteket
Irányváltóztatásokra való készítés	burkolati síkon megjelenik, néhol működik
A pihenési lehetőségek	a padok kényelmesek, megfelelő számú szemetes

AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	30
Kerékpáros	0
Mozgássérült	0
Autós	0
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0
Motor, robogó	1

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	10
Csoportos	11
Nők	14
Férfiak	16

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	1
16-30	2
30-60	7
60+	18

A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	23
Célpont: vendéglátóhely	0
Célpont: bolt	2
Nézelődés	8
Találkozás	0
Üldögélés	1
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0
Egyéb	0

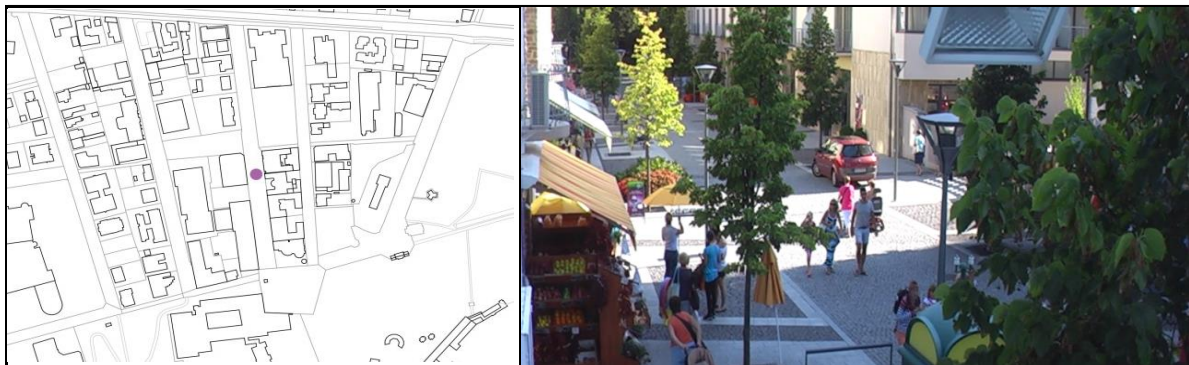
KÖZTÉR REHABILITÁCIÓ HATÁSÁNAK VIZSGÁLATA_ADATLAP

A köztér megnevezése:

Rákóczi utca 2014.08.28. 16.03-16.08

Felújított:

igen

FIZIKAI KÖRNYEZET

Üzletek és vendéglátóhelyek	Mennyiség [db]
butikok (ruházat, ékszer, porcelán, cipő, stb.)	6
ajándékbolt	3
vendéglátóhelyek (étterem, kávézó, cukrászda, fagyaltozó, söröző stb.)	2
zöldséges	1
egyéb (könyvtár, optika, pénzváltó, telefonszolgáltató, kórház, szálloda stb.)	1

Feltárulás	Módja
Tengelyes	X
Zárt	
Panorámás	
Sziluett	X
Keretezett	
Szűrt	

Látványkorlátozás elemei	Jellemzői
Térképzés	az utca kicsi széles ekkora gyalogos forgalomnak
Homlokzatok	nincs egységes homlokzati kép
Járósík minősége	megfelelő
Szegélyező épületek sziluettje	nem nyúlnak bele a látképbe
Utcabútorok és növényzet	nem akadályozzák az átláthatóságot

A sétálók kényelme	Jellemzői
Szintkülönbségek	nincsenek
Járófelületek kialakítása	megfelelő, nem korlátozzák a mozgássérülteket
Irányváltóztatásokra való készítés	burkolati síkon megjelennek, néhol működnek
A pihenési lehetőségek	a padok árnyékosak, megfelelő számú szemetes

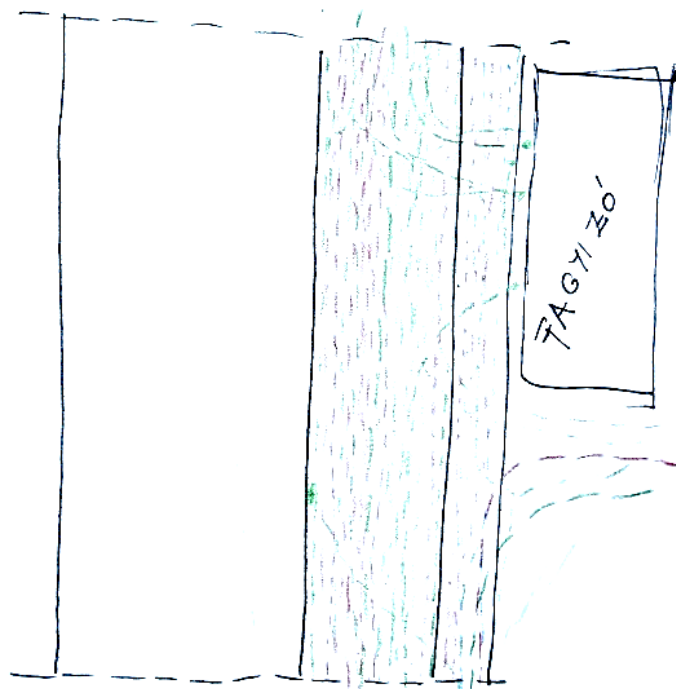
AZ EMBER VISZONYULÁSA

A közlekedés módja	Átközlekedők száma
Gyalogos	54
Kerékpáros	0
Mozgássérült	4
Autós	0
Görkorcsolya	0
Gördeszka	0
Motor, robogó	0

Az emberek jelenléte	Mennyiség [fő]
Egyéni	15
Csoportos	16
Nők	35
Férfiak	25

A köztéren lévő emberek korcsoportja	Mennyiség [fő]
0-15	3
16-30	5
30-60	30
60+	21

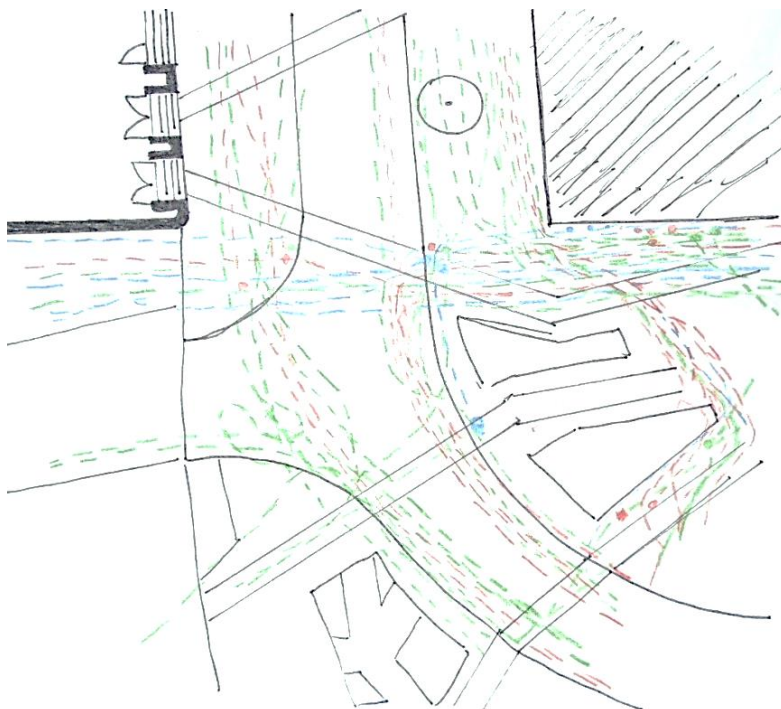
A köztéren megjelenő tevékenységek	Mennyiség
Áthaladás	56
Célpont: vendéglátóhely	0
Célpont: bolt	18
Nézelődés	8
Találkozás	0
Üldögélés	0
Játék	0
Rendezvény megtekintése	0
Egyéb	0

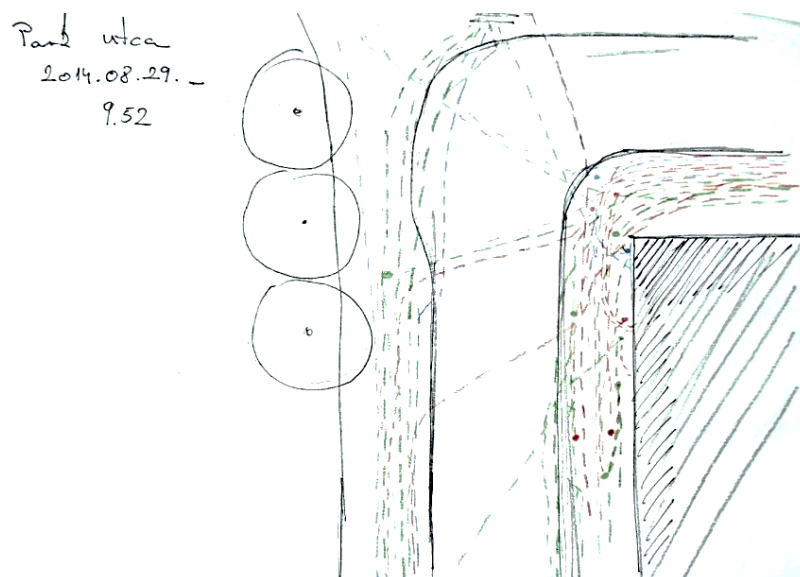
Kölcsey Ferenc utca (2014.08.28._17:26)

Kölcsey Ferenc utca (2014.08.28._17:04)

Rákóczi Ferenc utca és I. Gróf Festetics György tér (2014.08.28_15:16)

Park utca (2014.08.29._9:52)